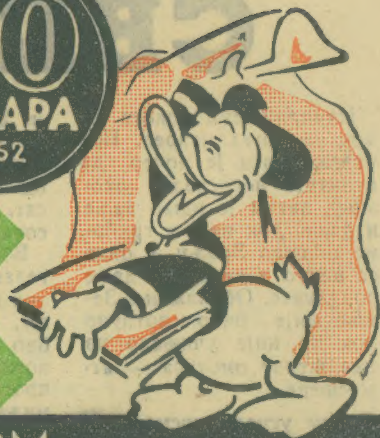
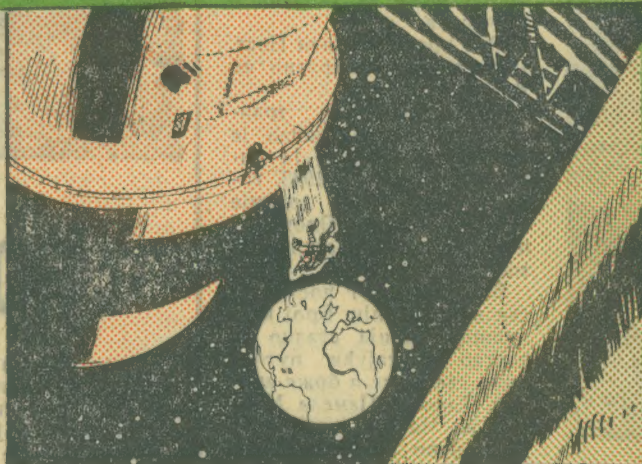
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

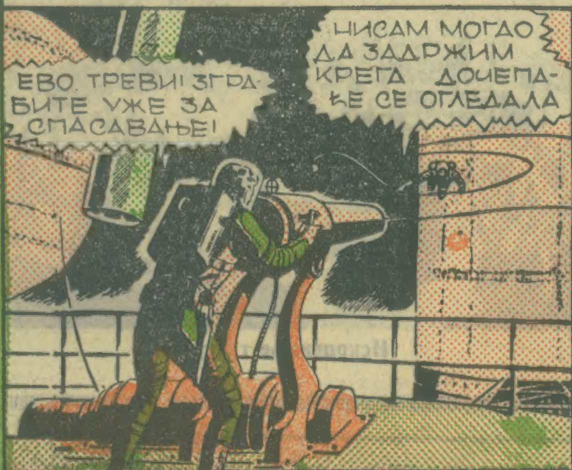
Година XXIII – Број 509
Субота, 30. септембар 1961.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

200 РУКАВИЦА У ГАРДЕРОБИ

Наполеонова прва жена, царица Јозефина, потрошила је за шест година само на хаљине 1,570.000 златних франака. Она је у својој гардероби имала увек око 200 пари рукавица. На Наполеоновом двору био је обичај, који су поштовали као закон, да се нико не сме појавити у истом оделу и рукавицама два пута.

БУКА – РАТНО ОРУЖЈЕ

Још четири века пре наше ере људи су знали какво страховито уништавајуће дејство има бука на нерве. Да би ослабили непријатеља, Персијанци су уводили

у борбу слонове на којима су биле причвршћене трубе. Кад би у њих наједном стали да дувају, настајала је ужасна ларма која је уносила пометњу у непријатељске редове.

РАДИ СВАКЕ СИГУРНОСТИ

Демостен, који се сматра за највећег говорника античке Грчке, бријао је лице само с једне стране када је хтео нешто да ради. То је радио, како се прича, да га страх да не испадне смешан примора да остане у кући и не изађе напоље.

НЕСПОРТСКИ УДАРАЦ

Средњовековни витез је свог противника на турниру ударио преко ува. То се сматрало неспортским поступком и витез је дисквалификован јер су ударци по глави били на турнирима забрањени. Наиме, и поред шлема, ударац по уву могао је као последицу да има — губљење слуха.

ЗЛАТНЕ ПОТКОВИЦЕ

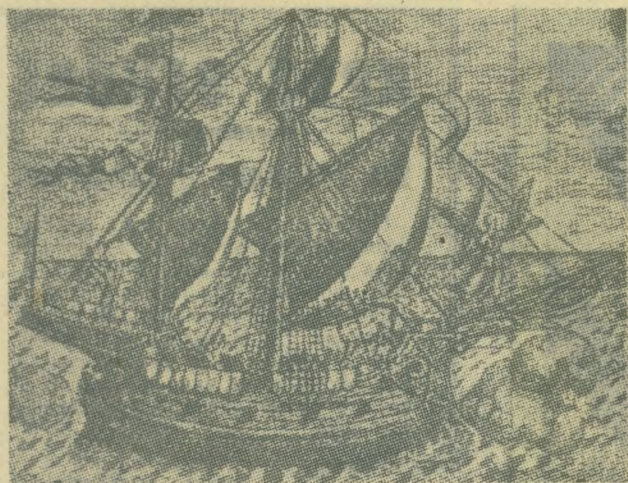
Изобиље снижава вредност свих ствари. Најбољи пример за то налазимо у историји Хондураса када су први шпански освајачи имали толико злата да су од њега правили чак и потковице за коње и мазге.

СВЕ БРЖЕ

Немирни дух човека увек је ишао напред. Пре свега, човек је почео да испитује непосредну околину, затим је ишао даље и даље, док није у грубоме обишао Земљу, а онда се винуо у ваздух у даље подухвате. Обилажење Земље није било потпуно док то није учињено изван њеног омотача — атмосфере.

То су успели космонаути Гагарин и Титов

Јуриј Гагарин, први космонаут, 12 априла 1961. године на спутнику „Исток I“ превалио је 43.000 километара око Земље. На том путовању најближе је био Земљи 180 километара, а највећа висина коју је постигао износила је 325 километара. Лет је трајао 108 минута. Највећа брзина лета на сат износила је 27.000 километара.

Герман Титов, други космонаут, кренуо је на пут 6 августа 1961. године. Најближи је био Земљи 178 километара, а најудаљенији 257 километара. Он је обилазио Земљу за 88,6 минута. Летео је брзином од 28.000 километара на сат. Лет је трајао 25 часова и 18 минута.

Великом морепловцу Магелану биле су потребне три године да оплови Земљу, а у оно време то је био смео и хисторијски потхват. Магелан је ишао просечном брзином од две миље на дан (кад се расподели на три године); Титов је ишао 28.000 км на сат. Магелану је једино погонско средство био ветар, а Титову моћно погонско гориво које га је избацило из атмосфере да би могао да кружи око Земље.

Пут око Земље одувек је привлачио човека и зато није чудо што је то чињено много пута и на много начина.

Нели Блај, чувена новинарка (крајем 19-тог века), кренула је на „излет“ око света. Било јој је потребно 72 дана да би, користећи разна транспортна средства обишла свет. То је било 1889. године.

Седамдесет и једну годину касније — у ери ракета — било је само недељу дана дуже потребно америчкој подморници Тритон да обиђе свет. Али, пут Тритона није био лак. Он је до последњег сантиметра водио испод морске површине.

Када је човеку пошло за руком да се вине у ваздух. почели су нови подухвати. „Цепелин“ је 1929. године обишао свет за 20 дана.

Два америчка авиона, пет година пре тога, прелетела су растојање од 26.103 миље за 14 дана и 15 часова.

Ово време је Вили Пост, 1931. године, поправио на 8 дана и 15 сати.

Један амерички транспортни авион обишао је свет за 149 сати и 14 минута. То је било 1945. године. Две године доцније капетан Вилијем Одом смањио је то на 78 сати и 55 минута.

Ваздушни пут постао је све популарнији. Број ваздушних линија стално је растао пружајући путницима све брже и брже авионе. Тако је Памела Мартин из Чикага, користећи искључиво путничке авионе, обишао свет, савладавши растојање од 20.000 миља, за 90 сати и 59 минута.

Велики бомбардери смањили су више временски размак. Године 1957. су три бомбардера прешла растојање од 24.325 миља, пут око света, за 45 сати и 20 минута.

Тако је то било, док човек није доспео у космос. Сада када се човек нашао у космосу, очекујемо нова и узбудљива остварења.

Куће на дрвећу

НОВ ДИЗНИЈЕВ ФИЛМ

Роман Јохана Виса, Швајцарца, инспирисао је Волта Дизнија да направи грандиозан филм у боји. Овде се описују авантуре и живот једне швајцарске породице која се пре сто година, бежећи испред Наполеонове најезде, упутила једрењаком на Нову Гвинеју. На путу су их пресрели гусари, потопили им брод а они су успели да дођу до једног острва дивљих животиња и људи.

Филм ће стајати око 5 милиона долара, а екстеријери су снимљени у стварном декору на једном острву Антила. Сама изградња кућа, односно грађа за куће стајала је пола милиона долара и пренета је из Британије.

Искрцавање гусара

Ripley **Веровали или не!**

ЗАМАК **ДРАМЛЕНРИГ** У ШКОТСКОЈ
САГРАДИО ЈЕ ПРВИ ВОЈВОДА ОД КВИНСБЕРИЈА
КОЈИ ЈЕ НА ЊЕГОВО ПОДИЗАЊЕ УТРОШИО
500 МИЛИОНА ДИНАРА А ГРАЂЕН ЈЕ
10 ГОДИНА

ДОКТОР
ЏЕМС МЈУЕТ
(1656 - 1776)
ИЗ ЛЕНГХОЛМА
(ЕНГЛЕСКА)
ОБАВЉАО ЈЕ ЛЕКАРСКУ
ПРАКСУ 95 ГОДИНА —
СВЕ ДО СВОЈЕ СМРТИ.
УМРО ЈЕ
У 120. ГОДИНИ

СЕВЕРНОАМЕРИЧКИ
СКОЧИМИШ
НИКАД
НЕ ПИЈЕ ВОДУ

НАЈЧУДНИЈИ НАПАД У ИСТОРИЈИ

СТАРИ ТЕВТОНИ И ЦИМБРИ
КОЈИ СУ 102 ГОДИНЕ ПРЕ
НАШЕ ЕРЕ КРЕНУЛИ НА РИМ-
СКО ЦАРСТВО СПУШТАЛИ СУ СЕ
НИЗ СНЕГОМ ПОКРИВЕН БРЕ-
НЕРСКИ ПРЕЛАЗ, ВИСОК ПРЕКО
1200 МЕТАРА,
КЛИЗАЈУЋИ СЕ НА СВОЈИМ ШТИТОВИМА!

БОКОР ГЕОРГИНА
ВИСОК
2,80 МЕТАРА
ОДГАЈИО ЈЕ
КЛОД ХАЛ
ИЗ БУЕНА ПАРКА
(САД)

ЈЕДНОГ ПОТПУНО ВЕДРОГ ДАНА
У СЕВЕРНОМ ЛАКИМПУРУ (ИНДИЈА)
ПАДАЛА ЈЕ „КИША“ ОД ПАПИРНИХ НОВЧАНИЦА
(13 АПРИЛА 1953)

Изгубљени ГРАД МАЈА

У моменту кад совјетски научници почињу да дешифрују хијероглифе Маја, два млада француска научника су открила у источном делу Јукатана један град Маја. Он се ту налази затрпан већ више од хиљаду година испод лијана мексичке џунгле. Има

овог града (Chunyaxche) било је сачувано у легендама у којима се спомињао изгубљени град.

Помоћу околних Индијанаца, француски археолози су ископали 108 споменика, од којих 8 пирамида и више палата украшених фрескама. Једна од ових палата је подземна и сачувана је потпуно цела; до ње се долази тајним пролазом.

Преисторијска хирургија

Многобројним сведочанствима о отварању лобање у преисторијско доба може се додати и ово. Близу Магдебурга у Немачкој недавно је

откривено више лобања са јасним траговима хируршких интервенција. Коштани ожиљци доказују да су пацијенти живели више година после ових операција, а саме лобање изгледа да су старе око 3.700 година.

Надају се

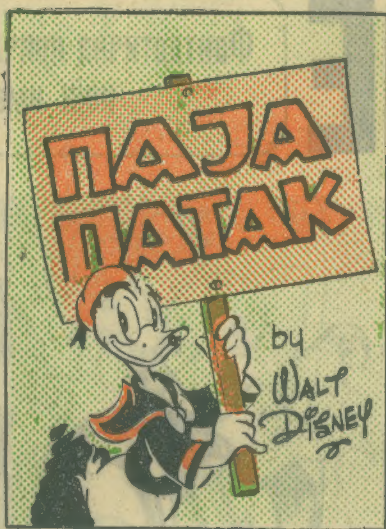
За своје борбене мечеве Јапанци „фабрикују" џинове. Већ се од рођења веома напредне бебе, буквално кљукају пиринчем и присиљене су да два пута више спавају него остала деца. Јапанци се надају да ће на овај начин постати касније најјачи људи на свету.

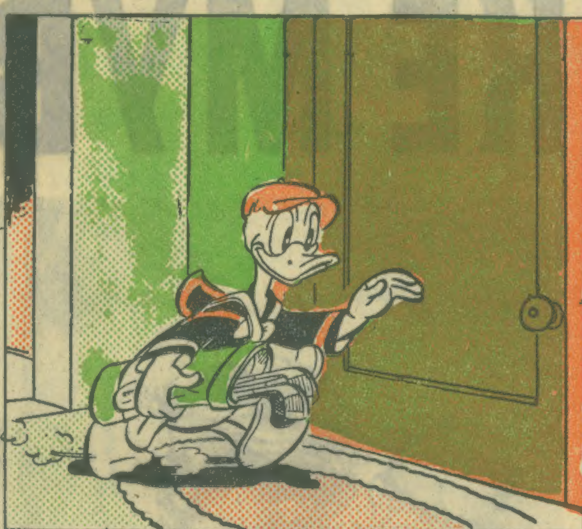
Пословице

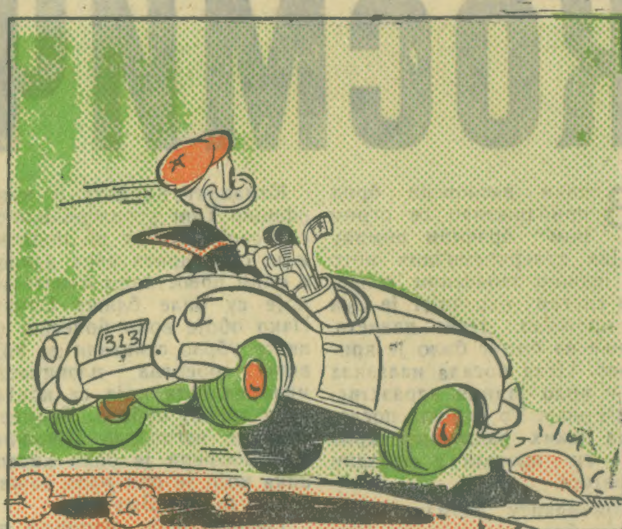
Кад нема меда, довољна је и меласа (Индија).

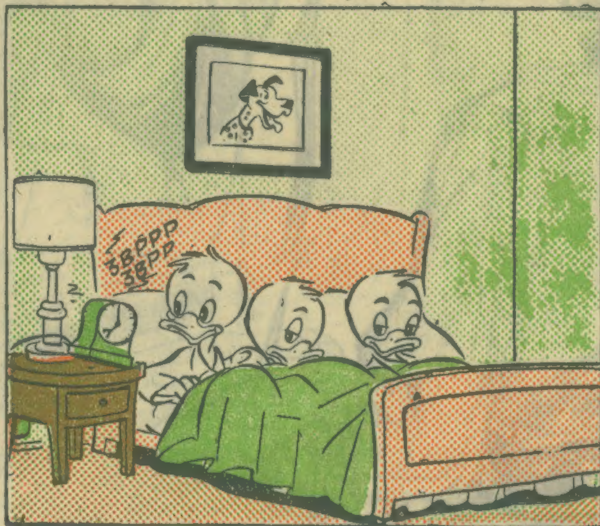
Свет је лепа књига, али она мало служи онима који не знају да читају (Италија).

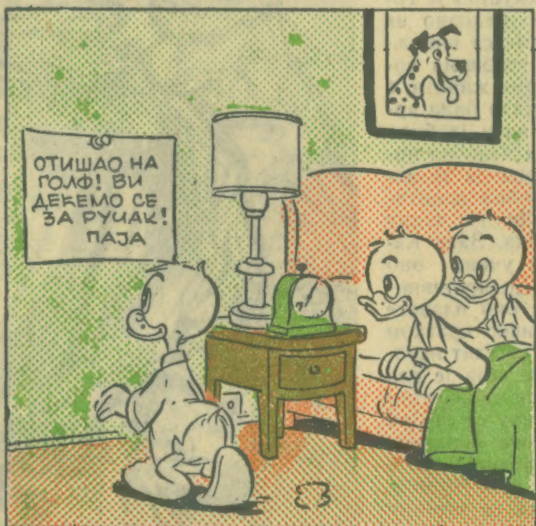
Оно што је ново, ретко је истина. А оно што је истина, ретко је ново. (Немачка).

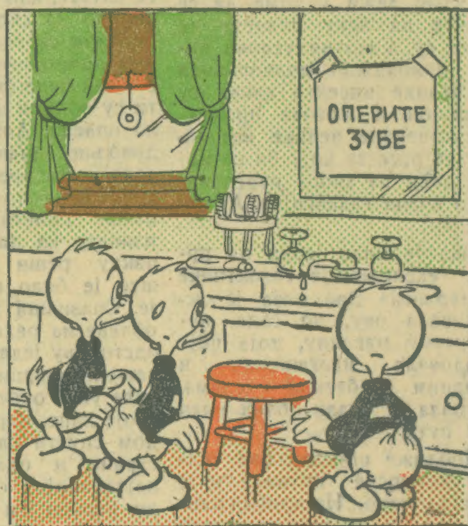

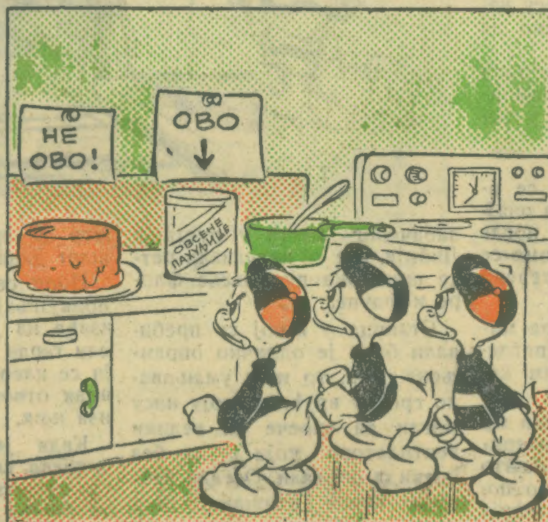

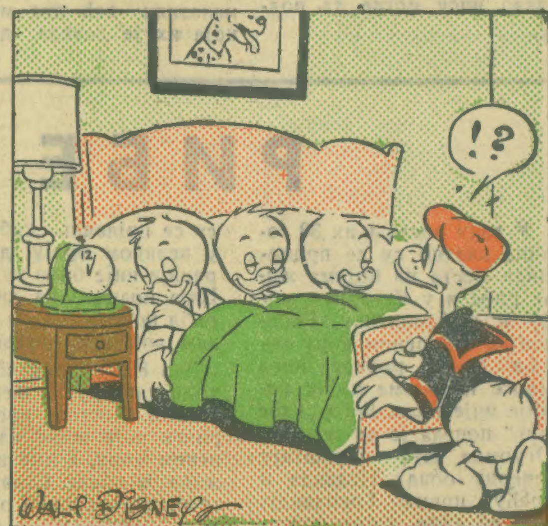

Цвет по коме се може навити сат

Према овоме цвету може се навити сат. Цвет има необично име: зове се „Кинов цвет" Отвара се у 19.30 часова. Научно му је име „Oenothera". Он је нов у немачким вртовима и на балконима.

Берлински вртлар Херберт Кин донео је 1944. године малу дивљу биљку из Бретање у Берлин. После 16-годишњег одгајивања приказао је он сада овај цвет јавности. Осим у Берлину има га и у Хановеру на разним местима. Свако вече у 19.30 часова, без обзира на временске прилике отварају се блиставо жути као длан велики, свећи слични, цветови. Пуних 20 сати остаје блистава чашица цвета потпуно отворена. Тада вене, а следеће вечери појављује се нови цвет. Од јула па до првог мраза цвета у пуној раскоши. Готово на минут тачно пуца зелени омотач. Цвет задрхће и развије се муњевитом брзином, тако да у правом смислу речи искочи из омотача. Сади се у августу — септембру у врту или на балкону. Зима му не шкоди.

ПРОТИВ »ДРУМСКЕ ХИПНОЗЕ«

Испитивања која је организовала француска индустрија аутомобила Рено, показала су да је музика најбоље средство за борбу против монотоније на друмовима која возача доводи у полусан, познат под називом „друмска хипноза". Говорне емисије нису пожељне, јер оне опет исувише одвлаче пажњу возача.

Бар негде тишина

Услед непрекидног радио-програма у Оклахоми становници нигде не могу да нађу мира. Увек неко држи отворен свој радио-апарат и бука их сусреће свуда. Због тога су одборници града одлучили да бар у једном од градских паркова осигурају апсолутну тишину: најстроже је забрањен разговор и прављење буке. Градски оци се надају да ће бар овде шетачи наћи згоду за одмор и размишљање.

КОНЦИЗНОСТ

Шеф једне мале станице у Минесоти у САД, имао је обичај да подноси врло опширне извештаје о најмањим удесима који су се десили на прузи.

Једнога дана директор железничке компаније затражи од њега да се убудуће држи чињеница без великих објашњења.

Две недеље доцније дирекција компаније прими следећи телеграм:

„Поплава заменила пругу реком".

Да би зарадили

Туристе који овог лета буду разгледали чувени замак Оуберн Еби неће више пратити водич. Објашњења ће им давати на четири језика мали радио-пријемник који ће свако добити на услугу уз извесну новчану накнаду. Спикери су — власник замка војвода од Бедфорда и његова жена Францускиња.

ПРЕДСТАВЕ ЗА КОЊЕ

Биоскопску дворану за „специјалну представу" закупио је неки власник ергеле у Енглеској. Лично је увео у салу једног од својих коња да пола сата „гледа" филм на коме су приказане тешке препонске трке. Он верује да ће после ове „очигледне наставе" коњ бити припремљен за трку.

КОСМИЧКЕ МУВЕ

Фантастична прича о »људима« из васионе који имају облик мува

Велики васионски брод приближавао се огромном брзином помоћу својих суперкосмичких мотора једном забаченом сунчевом систему око чијег је Сунца кружило девет планета. Стање на броду било је критично. Цела посада налазила се у врло јадном здравственом стању. То је била последица јаких радијација кроз које су прошли у близини Сиријуса.

Команданту летилице Каракху било је јасно да једини спас лежи у томе да се спусте на неку планету на којој су животни услови били приближно подношљиви за велике инсекте какви су били он и његова посада, представнике велике интелигентне расе за коју би се могло рећи да скоро неограничено влада галаксијом Андроамеде.

Ово је била једна од првих експедиција галактичке федерације Зан која је испитивала ову, до сада, неиспитану маглину, која није обиловала настањеним и плодним небеским телима, а имала је чудан облик млечног пута.

Поближе описати ове чудне свемирске путнике није нимало лако. Најприближније, што би се за њих могло рећи, било је то да су потсећали на велике муве. То јест, ако би могли да замислите муве које су достизале величину осредњег вола и биле оклопљене чудно сјајним плавичастим оклопом.

Савршене електронске машине васионског брода аутоматски су израчунавале податке о планетама система у који је брод управо улазио и за који до пре неколико часова нико од Зан — мува није ни знао да постоји.

Први подаци показали су да су пет спољних планета, иако по величини сличне онима у систему на Андроамеди, сувише далеко од свог Сунца, ледене и атмосфером испуњеном гасовима које Зан муве, без обзира како се њихов организам брзо прилагођавао нису могле да поднесу.

Командат Каракху и први официр Танг усредсредили су сву своју пажњу на податке које су апарати сада давали о оним преосталим планетама које су биле ближе Сунцу. Иако обоје врло болесни, они су убрзо схватили да највише обећава плавичаста мала планета која се кретала у трећој орбити. Температура је изгледала повољна. У атмосфери је било кисеоника који је био врло важан за организам Зан-мува.

Требало је да покушају да се спусте, али искуство је говорило да скоро редовно на оваквим световима са повољним природним условима постоје и неке форме живота, а ти су облици некада били врло опасни. Али нити је било довољно здравих чланова посаде, нити времена да се изврше нека подробна испитивања, облетајући ту чудну планету из далека. Зато Каракху реши да учини оно што је било најједноставније. Спазивши да око планете облеће на релативно кратком одстојању један сателит изровашене површине који је планети увек окретао само једно своје лице, Каракху се са бродом спусти са оне скривене стране и одабравши троје најздравијих од целе момчади нареди им да се помоћу помоћне ракете спусте на непознату планету и донесу извештај да ли је погодно да спусте васионски брод.

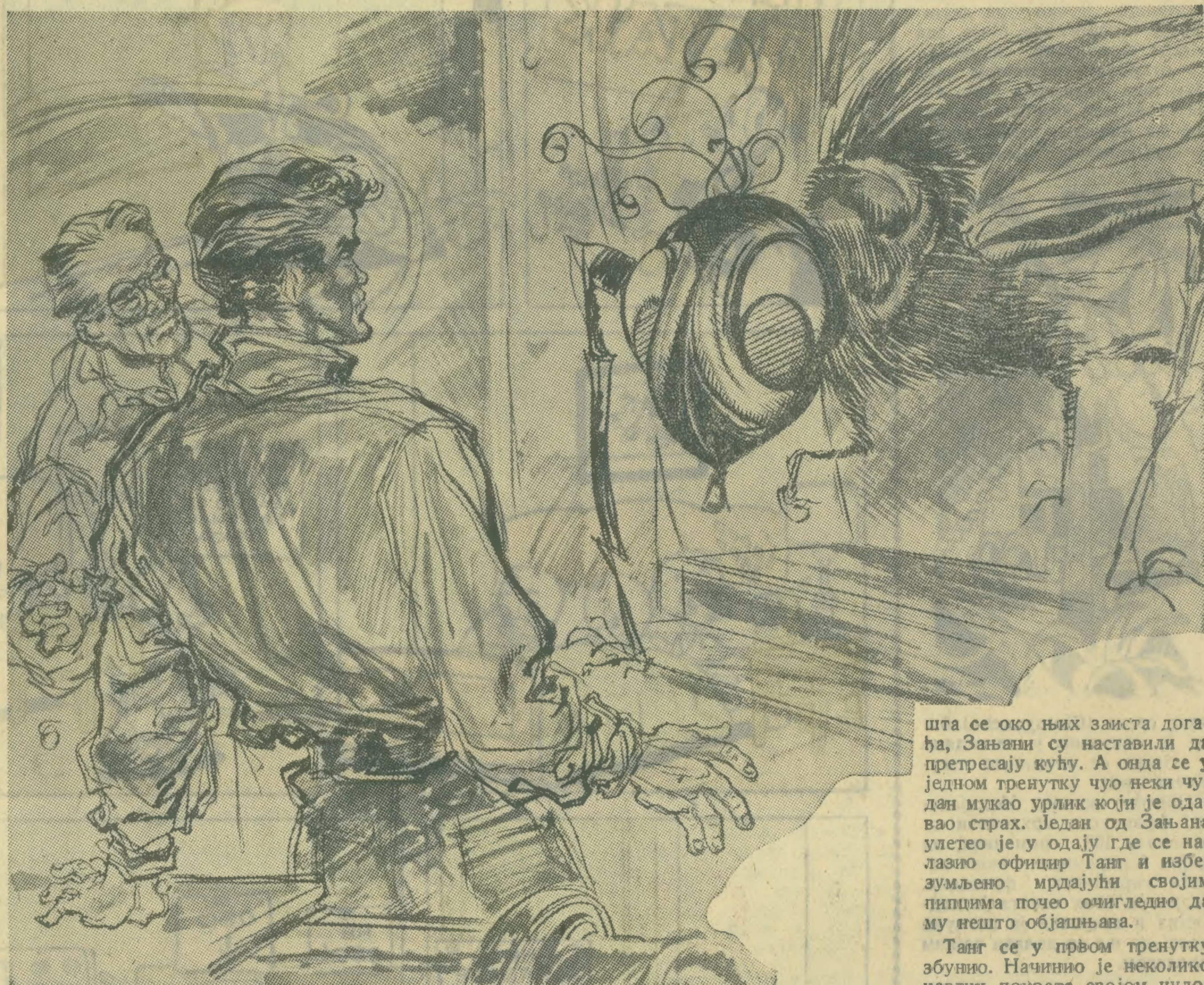
Официр Танг и изабрани Занови увукоше се у помоћну ракету и отиснуше у непознато.

*

Олафсон Пибл лењо се окрену на свом лежају и очајнички завапи, пошто је погледао у термометар на коме се жива попела на 50 степени изнад нуле.

— Џорџе, ако знаш за милост изађи напоље и погледај да ли тај проклети камион са водом долази.

Његов пријатељ, омањи мршави човечуљак са цвикерима на носу, промрмља нешто што баш није било врло повољно за целу организацију ове експедиције, у којој су се налазили већ два месеца и која их је довела до овог

забаченог места у пустињи Либије, где су изучавали ретке примерке пустињске флоре и фауне.

Станица у којој су пребивали била је одлично опремљена. Али, то није умањивало грозну врућину, коју нису могли да спрече ни велики вентилатори који су се без прекида обртали. Остали чланови екипе отишли су још рано у оближње месташце удаљено неких 30 километара да донесу свеже воде, пошто је артески бунар прошлог дана нагло отказао.

Џорџ се лагано диже, као прикупљајући храброст да изађе на јару пред кућом, али теран главом Пиблија који се клео да умире од жеђи ипак отвори врата и нестаде иза њих.

Када је изашао напоље, сунчева светлост га заслепи. Он затвори очи да би се, отварајући их лагано, привикао на њу. Док је још жмурио учини му се да зачу неке чудне шумове. Помисли да то мора да су се колеге вратиле. Погледа испред себе. Онда му се учини или да је полудео или да сања. На непуних десетак метара од њега налазиле су се три огромне муве које су га гледале са својих неколико пари очију док су им се неки дуги пипци који су извиривали из глава чудно мрдали. Хтео је да крикне, али из грла му није излазио никакав глас. Дрхтао је целим телом, док су му кроз главу пролазиле мисли „Мора да сам полудео. Оваква бића не постоје. Ако ико то треба да зна онда сам то ја, пошто сам 40 година провео изучавајући зоологију".

Велике Зан-муве почеле су се приближавати овом чудном бићу на две ноге, глатке коже и без крила. Својом великом интелигенцијом оне су одмах схватиле да није наоружан и да их се плаши.

Џорџ избезумљен од страха полете вратима и улете натраг у одају у којој је лежао његов пријатељ. Покушао је да затвори врата, али су Зан-муве биле брже. Пиблијево запрепашћење и страх нису били ништа мањи од Џорџовог.

Док су два човека стајала избезумљена у једном углу собе више мртви него живи, Официр Танг поче систематски да претражује суседне одаје ове чудне куће поред које су се спустили. Изабрали су је зато што се налазила нешто удаљена од осталих насеља и што су мислили да ће овако са најмање опасности по себе дознати какви су становници ове планете.

Пошто је утврдио да се ова двоножна смешна бића ипак налазе на неком ступњу интелигенције, официр са Зана покуша помоћу основног телепатског преношења мисли да са њима ступи у везу. Док је он покушавао да им пренесе мисао да су они сада потпуно у њиховој власти и да је боље да не покушају да пруже неки отпор док не стигну и остали са васионским бродовима. Овде је искусни васионски истраживач Танг лагао да би заплашио ова бића и да би им наметнуо идеју да има пуно Зањана који ће заузети Земљу. Зањанима је увек успевало да помоћу страха наметну покорност нижим бићима.

Док су преплашени људи лагано почели да схватају шта се око њих заиста догађа, Зањани су наставили да претресају кућу. А онда се у једном тренутку чуо неки чудан мукао урлик који је одавао страх. Један од Зањана улетео је у одају где се налазио официр Танг и избезумљено мрдајући својим пипцима почео очигледно да му нешто објашњава.

Танг се у првом тренутку збунио. Начинио је неколико наглих покрета својом чудовишном мувљом главом, а онда, заборавивши на људе, одскакута у суседну одају за својим потчињеним.

Док су се из суседне одаје чули чудни звуци, два научника су лагано почели да долазе себи. Сакупивши сву храброст Пибл се дошуњао до врата суседне одаје и кришом погледао унутра. Почео је прохотом да се смеје. У суседној одаји налазила се велика мрачна комора и филмски пројектор. Велике свемирске муве пустиле су у рад апаратуру и на великом платну почели су се одвијати моменти из живота великих пустињских паукова које су научници у току својих испитивања снимили у свим појединостима.

Огромне техниколор слике паукова који су милили унаоколо изгледа да су преплашили Зањане. Снимљени помоћу нарочитих микро објектива пауци су заиста изгледали огромни, већи од Зањана и свакако много страхотнији.

Свесни страха који су пауци уливали овим посетиоцима из васионе научници су се одмах одлучили на своју следећу акцију. Ушли су у пројекциону салу и бацили се ничице пред платном на коме се одвијао филм. Целим својим понашањем они су створили утисак да су пауци господари на Земљи и да им људи служе као робови. Другим гестовима показали су Зањанима да сваког тренутка очекују долазак својих господара.

Танг се није дуго размишљао. Пипцима је издао неколико кратких наредби и већ је у следећем тренутку соба била празна. Остали су само научници. Мала ракета винула се пут неба да јави поразну вест команданту Каракху.

Велики васионски брод са Зана ускоро је напустио сунчани систем планете на којој су „владали џиновски пауци". Кренули су да траже неко гостољубивије место на коме би се болесна посада могла опоравити од претрпљеног зрачења, а сада и страха од велике опасности коју су управо избегли.

Џорџ и Пибл су се дуго немо гледали очекујући када ће се остали чланови експедиције вратити, свесни да о овоме што им се догодило никоме никада неће смети испричати ни речи, ако не желе да их прогласе лудим.

РИБЕ СЕ СЕЛЕ

У току последњих 30 година знатно су се променила места на којима живе рибе и у Северном мору и у Атлантику. Риболов на отвореном мору ставља данас рибаре пред многе проблеме којих раније није било. Риба „кабељау" почела је да се сели. Огромна јата напуштају северну обалу Исланда и крећу према Гренланду. Пре су само ларве превањивале тај пут, теране источним ветровима. Данас рибе путују саме за Гренланд и ту бацају икру. Код Њуфаундленда такође су се појавили „кабељауи" у великом броју, док их раније није било ту много. Није познато да ли се та риба почела селити још неким воденим путевима.

Већ 800 година човек уходи харингу на њеним путевима. Постоје врсте харинге које живе на отвореном мору, а има их које живе уз обале. Стварно би се могло говорити о шкотским, јитландским и норвешким харингама. Харинге су изненада почеле да мењају место пребивалишта. Изгледа да су увиделе истинитост изреке: „где је добро тамо ми је домовина". Од те „промене мишљења" харинга, највише је користи видела Канада, где се више показује велики прилив харинга.

Велике промене такође се примећују код лососа. Техника и њен напредак угрожава ту рибу и прети уништењем. Ова риба путује из слатке у слану воду. Чудна је то риба! Она остаје у слатким водама док не наврши две године, а затим креће према сланом мору. Три до шест година остају лососи у мору, где достигну своју максималну величину.

У Канади и САД почели су да стварају за лососе нарочита места за бацање икре. Тако је та риба поштеђена од смрти међу турбинама модерних техничких достигнућа. Тако је лосос померио смер свог путовања поред обала Атлантика и Пацифика према јужним деловима Леденог мора.

Наука још лута у тачном одређивању разлога за померање рибљих путовања. Претпоставља се да је углавном за то криво загревање арктичких крајева. Шпицберг и Гренланд су још почетком овог века добијали свој хладан ваздух изричито из поларних области, а данас претежу у тим областима топлије ваздушне струје са југоистока. Ветрови над Атлантиком су повећали брзину, па то помаже Голфску струју.

✡

Велике риболовне експедиције на отвореном мору веома су скупе. Рибари се задржавају у лову 2—3 недеље. Рад је тежак и напоран, ради се дању и ноћу, улов рибе је несигуран; не наилазе се увек на рибља јата. Рибари тврде да више вреди добар капетан него ли сва модерна постројења за проналажење рибе. Капетан мора имати „добар нос" да би „намирисао" где има рибе. Велики непријатељ тих рибарских експедиција је јак ветар који отежава већ и иначе тежак посао.

✡

Лов на харинге је у већини случајева успешан. Улов је огроман и сви рибари имају пуне руке посла. Дешава се да је лов тако богат да се у лукама помоћу елеватора мора вршити истовар лађе.

✡

Лов на лососе зна такође бити веома богат. Уловљена риба избацује се са рибарских бродова на теретне чамце, а ови пребацују рибу одмах у фабрике за прераду рибе. Ова брзина потребна је јер се риба брзо квари и мора се одмах прерадити. Пошто се лососи све више селе према канадским водама, то је извоз конзервираног лососа постао врло уносна грана привреде ове земље.

Риболов у северним морима веома је напоран за рибаре. Најпогодније време за риболов је од новембра до јула. Дешава се да су палуба, алат и опрема покривени дебелом наслагом леда, која отежава сваки рад. Једина олакшица је да се овде риба не квари, те може да лежи извесно време у снегу и леду, па се онда преноси саоницама у фабрике.

У НАШЕМ СТОЛЕЋУ

У Енглеској данас, у двадесетом веку, постоји око 150 замкова и старих двораца које нико, чак ни за најнижу цену, не жели ни да купи ни да узме у најам јер међу сујеверним острвљанима влада веровање да у њима има духова који ноћу ометају одмор и сан станара.

НИЈЕ КОМЕ РЕЧЕНО...

Становници источног Адена били су недавно изненађени када су „са неба“, помоћу падобрана добили 200 пари сандала. Убрзо се утврдило да су сандале биле погрешно „адресиране“ Уместо да падну британским војницима који су тамо стационирани, оне су пале у руке домородаца.

ЈЕДАН ГЛАС ВЕЋИНЕ

Успешна борба за независност енглеских колонија у Америци, приморала је британски парламент да призна независност Сједињених Америчких Држава која је изгласана 23. фебруара 1782. године, само с једним гласом већине: 178 према 177.

АСУРА КОЈА СВЕДОЧИ

Људи су ћутећи напуштали судницу. - Смех их је прошао - Мудрац над мудрацима, велики судија Мао Фу присилио је асуру да сведочи и да правду задовољи

Богати Јанг обилазио је своја поља. Радовао се што има толико земље. Само му је сметало једно мало парче земље, посађено белим луком, власништво сиромашног Лиа. Оно се просто забило као клин у његов посед. Љубоморно је посматрао пуне велике главице.

Од раног јутра до касне вечери, Ли и његова жена клечећи неговали су лук, окопавали земљу и бринули се о њему као да је мало дете. Када је дошло време бербе Ли је преко целе ноћи остајао на пољу. Лешкарио је на асури покрај лука, више будан него што је спавао. Када је Јанг сазнао за ово лукаво се смејао и говорио:

— Остави асуру на пољу, да крадљивац поверује да си ту, а ти се испавај код куће.

Ли је поверовао Јангу. И те ноћи спавао је у својој кућици. Сутрадан када је дошао на поље, његов бели лук био је побран. Јадикујући Ли је отрчао код мудрог суца Мао Фу и испричао му о свом удесу.

— Имаш ли сведока који је видео крађу? — упита Мао.

— Нико није видео крађу, мудри Мао Фу, — одговори Ли.

— Зар ниси рекао да си оставио асуру да спава на пољу? — запиткивао је судија.

— Да, истина је, асура је тамо била, — потврдио је Ли.

— Тако, ипак имаш сведока. Дођи сутра ујутро са њим у судницу, саслушаћу га

По месту се брзо раширила вест да судац намерава да асуру саслуша као сведока. Сви су се томе смејали и судију називали глупаном. Сутрадан се у судници тискала готово половина становника места. Богати Јанг је за себе обезбедио место одмах крај судијиног стола. Када је Ли ушао, присутни су се смејали. Свако је настојао да види чудног сведока.

Када је видео асуру, Јанг се од смеха хватао за стомак.

Када је ушао судија, у судници је завладала тишина Мао Фу је запретио главом свакоме ко без позива проговори. После овог позва Лиа да изнесе тужбу.

— Неко ми је прошле ноћи покрао сав бели лук са поља. То је био најлепши бели лук у целој Кини, мудри суче, — рече Ли.

— Нека дође сведок, да бих га могао саслушати, — рече Мао Фу.

Ли положи асуру пред судијин сто и рече:

Молим благонаклоност према моме сведоку — молио је Ли — код куће са њим никад нисам разговарао.

Мао Фу је љубазно питао сведока:

— Ти си био оне ноћи напољу када је украден бели лук. Свакако знаш ко је покрао лук. Ко је то био?

Мао Фу је чекао на одговор. У судници се неко насмејао.

— Упозоравам те и опомињем, сведоче! наставио је судија.

— Извините, мудри судијо, — заузимао се Ли за асуру — Тога се неће сетити, јер у глави има сламу.

— Зар из сламе не измлатиш зрње? — питао је судија и осудио сведока на десет батина због непослушности.

Сада се чуо смех и кикот са свих страна. Смех се појачавао како је који ударац падао. Судске слуге нису ништа истукле из асуре; ништа, осим облака прашине. А зато што асура никако није хтела да проговори, Мао Фу ју је осудио на још пет батина.

Јадна асура није издржала. Стварале су се на њој рупе и цепала се све више, претварала се у прашину и отпатке.

— Сведок је рашчупан, Мао Фу га је уништио — сви су викали и смејали се.

У сали није било никог ко се уздржао да не говори без судијиног питања. Изненада зазвонило је звонце Мао Фуа. Сви су се утишали.

— Осуђујем све присутне због непристојног понашања у суду на казну једне везе белог лука, а претрес се одлаже до подне — изјави судија.

Лепо нас је надмудрио, — јадали су се неки.

Већина се смејала малој казни. Јанг је радосно трљао руке. До подне су све количине белог лука у месту биле распродате. Трговци су брзо подизали цену. На судијином столу скупила се велика хрпа белог лука. Неки је био жући или зеленији, крупнији или ситнији, а уз сваку везу било је и име чија је.

Мао Фу је наставио суђење тиме што је испитао да ли су сви осуђени платили казну. Затим је позвао Лиа да у тој гомили позна свој лук. Ли је загледао сваку везу. У сали је било тако тихо да је свак могао да чује како му лупа срце, а нарочито Јанг.

— Ово је мој бели лук, и онај тамо, и овај, и тај тамо и тај — говорио је Ли и извукао из гомиле преко дванаест веза. Мао је прочитао имена на везама и наредио да власници иступе и стану код стола. Једног за другим питао је где су купили тако леп бели лук. Сви су рекли да су га купили код трговца Ванга. — Дозовите ми трговца Ванга, данас бих радо јео тако добар лук!.

Кукајући, дошао је Ванг у судницу. Сав се тресао, јер је очекивао да ће бити кажњен због подизања цене лука. Место овог, Мао Фу му похвали робу:

— Твој бели лук је изванредан. Можеш ли ми послати кући једну оку?

Ванг се извињавао да у складишту нема више ни једну везу.

— Сигурно ћеш сутра имати овако добар лук, — рече судија и сасвим узгред га упита: „Од кога купујеш бели лук“?

Ванг се изненади и брзо погледа иза себе где је седео Јанг и рече да лук купује од Јанга.

— Јангу изађи — нареди строго судија Мао Фу.

Оборене главе изађе Јанг пред судију.

— Ти си украо сиромашном Лиу бели лук, — чуо се строги глас судије, као удар бичем.

Ли је стајао као скамењен од страха и изненађења. И људи у судници су ћутали као да се оптужба тиче свакога од њих.

— Одведите лопова у затвор — нареди судија, а теби Ли припада сав бели лук који је на столу и још сав бели лук који је на Јанговим пољима.

Овим је суђење било завршено. Људи су ћутећи напуштали судницу. Смех их је био прошао. Место смеха могао се чути тихи шапат:

— Мудрац над мудрацима ја наш велики судија Мао Фу. Он је чак и асуру принудио да сведочи.

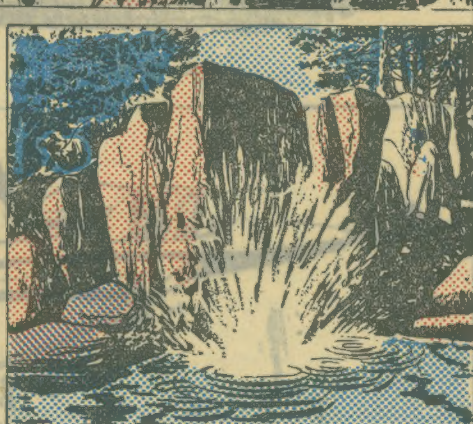
WALT DISNEY НИКИ-ПАС ДИВЉИНЕ

Једногласна одлука

Научници окупљени на међународној конференцији о Антарктику једногласно су одлучили да се на подручју Јужног пола пси држе увек на ланцу. До овога је дошло због тога — да пси не би више насртали на пингвине и друге животиње које настањују ово подручје.

Са сликом »Краља валцера«

Нове банкноте од сто шилинга, које је недавно пустила у оптицај Народна банка Аустрије, имају слику „краља валцера Јохана Штрауса“.

ДОМАЋИЦЕ НИСУ ОДУШЕВЉЕНЕ

Домаћице у Западној Немачкој нису одушевљене становима које добијају у новоградњама. Пре свега незадовољне су нишама-кухињама и сматрају да су оне мале за домаћичке послове. На основу једне анкете утврђено је да ове минијатурне кухиње имају и присталица — јер се у њима не може обедовати. У анкети је 37% тражило кухиње у којима постоји и мали простор за ручавање, а 14% се изјаснило само за „радну кухињу“ Седам процената је само тражило велике кухиње какве су имале наше прабабе.

НЕПРИЈАТЕЉ БРОДОЛОМНИКА

Могу ли бродоломници да се одрже у животу пијући морску воду? Наука сада покушава да одговори на ово питање.

Многи бродоломници пили су морску воду и одржали се у животу више дана. Међутим, научници не препоручују онима које несрећа баци на бескрајне пучине да је пију

Једног топлог јулског дана 1943. године амерички поморски официр Џорџ Смит нашао се у малом гуменом чамцу негде између острва Мунда и Гвадалканала. Био је бродоломник. Проклињао је људску неспособност да морском водом утоли жеђ. Тада је приметио једну птицу како се спустила на површину недалеко од њега и почела да пије воду. То га је навело на размишљање. Убио је птицу из револвера и распорио је не би ли утврдио како то да њој морска вода не шкоди. Најзад је њеним салом намазао непце, да би мање осећао слан укус. Ускоро је пио по пола литра морске воде дневно. Кад је после пуних 20 дана спасен, био је још у доброј кондицији.

О Смитовом искуству дуго се причало у америчкој морнарици и авијацији и чак се препоручивало да се поступи на исти начин у случају незгоде. Међутим, испитивања су показивала да је Смит имао још довољно воде у организму кад је почео да пије морску воду, а петог дана, пошто је пала киша, пио је у ствари кишницу. Да тога није било он би свакако умро од жеђи.

Међутим, Смит је приметио још нешто: свакодневно је избацивао из себе готово три пута више воде него што је уносио. Значи да је со из морске воде узимала резерву из његовог организма, што би довело до опасног стања — потпуног губитка течности из организма.

На жалост, медицинско објашњење овог догађаја мање је познато него оригинална Смитова фрича. Тако се још и сада расправља о могућности да човек пије морску воду. Чак се наводи и читав низ „доказа“ у том погледу: извештај Француза др Алена Бомбара који је на сплаву „Јеретик“ прешао 1952. године Атлантски океан од Канарских острва до Барбадоса, а такође и опити које је касније спровела француска морнарица. Њени стручњаци сматрају да човек може да издржи шест дана пијући само морску воду, под условом да је пије у малим количинама — само 50 грама одједном. Ако би требало да је пије и после шестог дана, морао би да узме и литар слатке воде да би се организам ослободио вишка соли. Тако би издржао једанаест дана.

Насупрот томе амерички војни лекари још увек тврде да морска вода шкоди људском организму и да ће пре штетити и скратити живот бродоломнику него што ће му помоћи да га одржи. Прво упутство које је дато америчким авијатичарима у случају принудног спуштања на море гласи: немојте пити морску воду.

Човек који уопште не пије воду може да остане у животу десетак дана. Просечно време које су бродоломници издржавали без воде за време другог светског рата износи једанаест дана, а то зависи и од температуре. При великим жегама то време може да буде само два до три дана.

Последице жеђи су обично ове: прво нелагодност, па умор, губитак апетита, сањивост, пораст телесне температуре, а затим, кад степен дехидрације (губитак воде у организму који се мери процентом губитка тежине) достигне пет одсто. долази и повраћање. Кад се овај степен повећа до десет одсто, јавља се главобоља, тешкоће у говору и покретима. Ако пређе десет одсто губи се свест а са 25 одсто увек значи смрт. Међутим, на високим температурама већ и са петнаест одсто може да буде фатална.

Ипак лекари сматрају да је жеђ ретко кад једини разлог за смрт бродоломника. Према енглеском лекару Макдоналду Кличлеју до смрти долази баш због морске воде коју бродоломник у очајању пије не би ли угасио жеђ. А она делује једноставно као отров. Поред хладноће она је највећи непријатељ бродоломника. Обично протекне свега неколико часова од тренутка када исцрпљени бродоломник попије прве гутљаје морске воде до његове смрти. Понекад је та смрт тиха, али се некад јавља лудило због чега се несрећник баца из чамца у море.

Ипак, остаје чињеница да је др Ален Бомбар пио искључиво морску воду за време преласка Атлантика. Кренуо је са Канарских острва 19. октобра 1952. а стигао је на Барбадос 23. децембра — после пуних 65 дана. Али, 52-ог дана путовања сусрео је један пароброд, провео на њему извесно време, ручао и пио воду. Остаје међутим ипак период од 52 дана, када је пио само морску воду и, с времена на време, кишницу. Лекари истичу као важно да се Бомбар спремао за овај опит, да је био душевно припремљен за то и да је имао енергију и снагу воље коју ретко имају бродоломници. Зато Бомбаров случај не може да буде типичан.

Постоји још један пример и то дужег боравка на отвореном мору без воде. Кинез Пун Лим из Хонгконга провео је на сплаву 133 дана пошто је брод на коме је био морнар торпедован 1942. године на јужном Атлантику. Првих неколико часова после бродолома провео је у води само са појасом за спасавање. Затим је наишао на сплав где је било воде и намирница за 50 дана. Али, остала 83 дана живео је искључиво од риба које је ловио и од кишнице. Кад су га бразилијански рибари нашли био је још у доброј кондицији.

Захваљујући искуствима из другог светског рата бродоломницима се сада пружа извесна сигурност. Кесица за пречишћавање морске воде или уређај који функционише под дејством сунчаних зракова, дају страдалнику могућност да се сам снађе: кесу напуни морском водом и у њу спусти комад силиката алуминијума и сребра под чијим дејством се со слегне на дно кесе. Сваки комад силиката може да пречисти по литар воде. Конзерве са количином воде коју може овај пакет са кесом и силикатом сребра и алуминијума да пречисти — биле би пет—шест пута теже. Кеса се може користити по сваком времену, али количина хемикалија која се носи уз њу ипак је ограничена.

Уређај који функционише помоћу сунчеве топлоте даје два литра воде дневно. То је у ствари балон од пластичне масе, у коме је разапет комад црне тканине. На њу каплље морска вода из малог резервоара и под дејством топлоте испарава. Пара се скупља на зидовима балона и одатле прелази у резервоар за слатку воду, док со остаје на тканини. Овај уређај може да се употребљава неограничено, али дејствује само када има сунца или када је врло топло.

Сматра се да у оним деловима Океана које обично надлећу редовне авионске линије а куда и бродови углавном плове, кишница може да обезбеди 80 па и више процената воде за пиће. Према томе комбинована употреба кесе, уређаја и кишнице може да спасе бродоломника. Зато је непотребно и штетно пити морску воду.

МАЛО СМЕХА

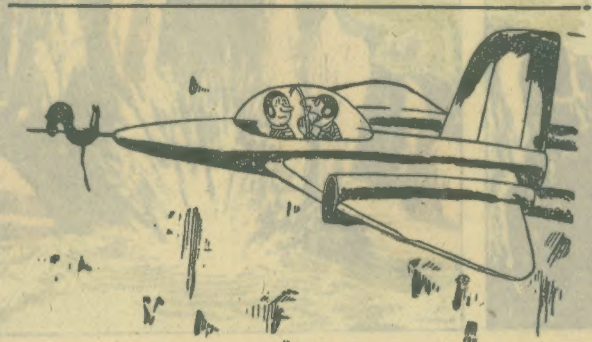
— ПОТПУНО НОВ ШЕШИР, ПЛАТИЋЕ МИ ТО!..

БЕЗ РЕЧИ

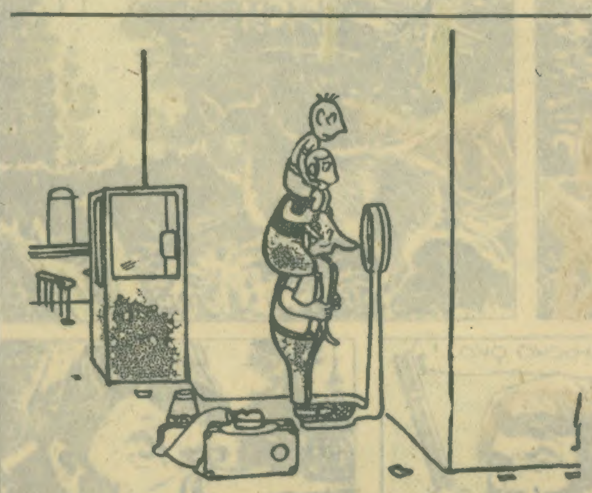
БЕЗ РЕЧИ

— БОЈИМ СЕ ДА НЕ ЛЕТИМО СУВИШЕ НИСКО!

БЕЗ РЕЧИ

ПОСЛЕ ОДМОРА

БЕЗ РЕЧИ

МАЧКЕ НА ПЛАТНОМ СПИСКУ

Војна интендантура у Гуну поднела је августа 1871. године рачун на примљене мачке које су имале задатак да чувају постојеће залихе жита од мишева и пацова који су се били толико намножили да су тренутно представљали за војску непријатеља број један. Од 5. јануара 1871. године, па до утрошка свих залиха жита било је на плати најпре три, а потом пет мачака. Свака мачка имала је плату у износу од 10 пара дневно. Зато су мачке, пошто су добијале плату, морале саме да се брину за стан и храну. Цео рачун је износио 44,30 франака. Након завршене војне службе мачке су биле враћене на грађанске дужности...“

Тим речима је хроничар забележио један догађај из 1883. године у Швајцарској.

Сличних појава је било и у ранијој историји, нарочито за време ратова на мору. Пацови су тада, понекад, бивали права напаст за војску, „непријатељ број један“ — како каже швајцарски хроничар.

Пацови су, исто тако, представљали за војску не малу тешкоћу и за време другог светског рата. О томе говори и овај пример.

Поред свих недаћа с којима се суочила енглеска армија, када је лети 1942. године била принуђена у Африци да се повуче све до Ел Еламејна, задесила је и једна мора, непредвиђена: борба против пацова... Наиме, те године читава „војска“ пацова била се увукла и сместила у различна слагалишта, тако да је то представљало озбиљну бојазан за енглеску војску, бојазан да она буде „одсечена“ од својих база за снабдевање. Пацови су били „напали“ огромне количине животних намирница, као и различну опрему — ципеле, одела од коже и други сличан прибор намењен за свакодневне потребе војске.

Покушаји да се пацови униште „приручним средствима“, некаквим отровима — био је потпуно безуспешан. Штавише, нису помагала ни она средства која су накнадно добивена из земље, са острва. Ради тога су Енглези затражили помоћ од својих савезника — Сједињених Америчких Држава.

Борба против пацова била је, затим, поверена некој познатој америчкој фирми, специјализованој за тај посао, која је, за релативно кратко време, уништила чудног, али опасног непријатеља...

Енглеска војска, међутим, имала је сличан проблем и на европском ратишту, баш уочи искрцавања и отварања другог фронта. Зато су ангажовани посебни одреди чији је једини задатак био — борба против пацова. Тако је, у неку руку, представник поменуте америчке фирме постао „командант“ одреда за уништавање пацова.

Али та „војска“ је и касније, после отварања другог фронта, наишла на нова „упоришта“ — по складиштима Француске, Белгије, Немачке...

... Од тада је прошло много година. За то време у војсци је, тако рећи, штошта било усавршено. Али, изгледа, још нису пронађена и изграђена таква складишта у која је онемогућен приступ разним штеточинама, нарочито пацовима. У прилог томе говори и чињеница што и данас, у Западној Немачкој, постоје неки делови одреда, које су Енглези формирали још пре завршетка другог светског рата ради борбе против пацова, некад су, дакле пацови били права напаст за војску. Али, по свему судећи, иако се данас у борби против те немани изналазе ефикасна средства, опасност од пацова још није престала, чак ни у војсци.

»ХАРИЈААА«... »ЖДРЕБАД«... »СВИЊЕ«...

У старија времена, док се земља није обрађивала тако рационално као данас, сељаци су имали главни приход од гајења и продаје стоке. Огромни сеоски пашњаци, који су се простирали покрај сваког села, омогућавали су сељацима да отхрањују стоку у великом броју. Сваки домаћин одабрао би ону врсту стоке која му је највише одговарала.

Стоку су чували посебни чувари — пастири. Чобани су чували овце. Било је домаћинстава која су имала своје стадо од 100 до 200 оваца, тако да су држали и свога чобанина. Али је било људи који су и сами „чобановали", и више живели од тога него од приноса земљишта. Чобани су потпуно упознали ћуди и потребе оваца, па их, према томе, гајили и пазили. Они нису никада заједно. Сваки је сам, са својим стадом, јер се овце не смеју мешати. Чобанинов помоћник је нарочито извежбани пас, звани „пулин". Он тера овце, враћа их ако се удаље, и сабија у гомилу. „Пулин" се одликује силним лавежом. Целог дана он иде уз свога господара, тако да је разумевао сваки његов миг. Уз „пулина", чобанин би држао и по једног или два велика овчарска пса, који су чували стадо од спољних непријатеља, нарочито ноћу. Многи чобанин држао је и магарца, који је предводио стадо, а, по потреби, носио на себи чобанина или његову кабаницу и друге ствари.

Чобани су лети ноћивали на њивама, где би стадо било у „летвама", тј. у обору који се правио за овце од кочева и летава, а премештао се сваки трећи-четврти дан по целој њиви. Уз „летве" се налазила чобанинова колиба — дрвена кућица на два точка. Он је у њој спавао, пас под њом, а магарац уз њу. У тој самоћи, тишини и пространству, он би се разоноћивао фрулом, уколико је имао слуха и смисла за свирку. Ако му се не спава, посматрао је звезде и, годинама, потпуно би упознао њихов положај и кретање.

Сремски чобани носили су некада нарочите шешире, са крутим водоравним широким ободом, и дугачке беле кабанице, ишаране по прсима и плећима разнобојном свилом, чији су рукави били доле зашивени. Кабанице су само набациване преко рамена, и закопчаване под грлом, а на рукаве се нису могле навлачити. Чобани су стављали у рукаве лулу, дуванкесу и друге ситнице. Куд год иду, било за овцама или негде друг-

Било је људи који су само »чобановали« и више живели од тога него од приноса земљишта — Лепши и веселији живот проводили су свињари.—Од јутра до мрака на пашњаку код коња

де, чобани су увек носили високе штапове, које су држали по средини. На врху штапа налазила се метална, лепо израђена кука (квачица), којом би се служили при хватању оваца за задњу ногу.

Лепши и веселији живот од чобана проводили су свињари. То су већином били дечаци, који су тек били изашли из школе. Домаћини су чували своју децу од тежих послова, па су их зато најпре и слали за стоком. Тако су они расли, пасали се снагом и спремали се за тешке тежачке послове. Женска деца у Срему нису никада чувала стоку, па ни она најсиромашнија. По општем схватању, то је за њих био недоличан посао.

Свињари су носили преко рамена кожну торбу на којој је била обешена тиква за воду на „тељигу", а у торби су се налазили округли сланик, нож у „цагријама" (корицама), четврт хлеба, комад сланине и једна до две главице црног лука. У рукама су имали бич и штап, а на плећима белу кабаницу, од ваљане вуне, која не прокишњава.

На пашњаку се остаје од јутра до мрака. Ту се свиње измешају, пасу, и рију, а свињарчад се забавља. За време летњих топлих дана одлази се пред подне на пландиште, које увек мора бити тамо где има хладова и воде. Ту се тачно знало где ће чији чопор да лежи. У подне је „свечани" ручак. Док су ујутро свињари јели сланину или црни лук уз хлеб, некад стојећи а некад у ходу за свињама, сада су ложили ватру и пекли на ражњићима сланину. Маст из сланине цедили су на кришке хлеба („масниџе").

Међу свињарима налазио би се и понеки старији човек, кога су сви морали да слушају. Уколико би се неки дечак успротивио да иде по сунчаној припеци по воду, кажњаван је без милости. Када ускрати послушност, најстарији, лежећи на трави, командује: „Пет вранића". Чим изда то наређење, четворица скачу. Двојица ухвате непослушног дечака за руке, трећи му положи свој штап на голу главу, а четврти удара пет пута својим штапом по ономе штапу на окривљениковој глави. Од те казне бридела би лобања и потреса се цела глава. Уколико га ни та свирепа казна „не опамети", одузимају му тикву и нико не сме да му да воде. Тако га жеђ примора да буде „послушан".

Тако су живели и проводили дане пастири појединих домаћина и газда. Али, било је и сеоских пастира. Све краве чувао је пастир који се звао „чордаш", а цело то стадо крава и јунади звало се „чорда". Некад би тај чопор у сремском селу износио и по две стотине комада.

„Чордаш" би свако јутро, чим сване, дувао у свој метални рог. Најпре би стао насред раскршћа и дувао, окрећући се на све четири стра-

не, према свакој улици. Његов продорни рог чуо се далеко у раном јутру и жене би журиле да помузу краве и да их испрате из дворишта у „чорду". Када би се „чордаш" огласио са раскршћа, кренуо је кроз село, а његови помоћници пошли би у друге улице, и, стално дувајући у рог, прикупљали би „чорду" и изгонили је на пашу.

Док је у сремским селима било коза, чувао их је сеоски козар. Он је имао мали рог од говечета у који је дувао, а, уз то, викао је што га грло носи: „Харијааа, харијааа..."

Уз коње, који су служили за рад, сваки домаћин отхрањивао је и ждребад. Кад би она мало ојачала и постала омад, да не би целог дана била у затвореном простору и за јаслама истеривана су на пашу. Њих је чувао пастир који се звао „ергелаш", а његово стадо „ергела". Он би се јутром јављао кроз село пуцањем бича и викањем: „Ждребад". Они који су имали по једну крмачу за расплод или по две-три свиње за јесење клање, за „смок", пуштали су их у сеоски чопор. Изјутра би се сеоски свињар — или, како су га звали „сеоскан" — јављао пуцањем бича и викањем: „Свињеее". Тада би свако истеривао своје свиње пред њега. Због великог броја свиња — и по три стотине — он је имао и по два-три помоћника — „бојтара".

Сви ти сеоски пастири примали су плату или у новцу, месечно, или, много чешће, годишње у храни, по комаду стоке.

НАЈБОЉИ МАТАДОР МЕКСИКА

ТАЈНА ТЕЖИНЕ

Дизел-локомотива која у Москви тежи 60 тона, по доласку у Архангелск тежа је за 60 килограма. Када из Москве стигне у Одесу она је лакша за 60 килограма.

Ове промене у тежини настају због окретања наше планете. Тежина тела у близини екватора умањује се за 1/290 део у упоређењу са тежином тела на полу.

Као што је познато сила теже на разним небеским телима је различита. Човек који је на Земљи тежак 70 килограма, на Месецу је тежак само 11 килограма. Због тога је у стању да направи скок у вис и даљ шест пута већи него на Земљи. То још није ништа у поређењу са астероидом Хермес. Сила теже на њему је тако безначајна да је човеку довољан минималан напор па да полети у васионско пространство.

У мирној и забаченој улици града Мексика живи породица са седморо деце. Отац породице, Алфонзо Рамирез, висок и витак човек од 45 година, сваке недеље у четири по подне ступа у смртоносну борбу са неким љутим биком. Прошле године преко 60 пута је изишао у арену, више но ико од мексиканских матадора. Од 1957. држи рекорд у погледу броја борби и, изгледа, одржаће га и ове године. Најзанимљивије је, међутим, то да је Рамирез постао славан противно свих правила ове професије.

Прво правило гласи: најбоље борбе се остварују, ако бик има 5, а матадор 25 година. Алфонзо Рамирез, звани Калезеро, доживео је своју најбољу борбу у 38. години

Друго правило: није важно шта о теби мисле у провинцији, већ у граду Мексику. Пуних 20 година Калезеро је доживљавао неуспехе у главном граду и захваљујући победама у унутрашњости он је избио на површину.

Треће правило: ако матадор жели да постане популаран, мора да води раскалашан и расипан живот о чему ће да пишу новине. Калезеро се у младости оженио другарицом из детињства, живи повучено и срећно у дому окружен са седморо деце.

Где, дакле, лежи успех тог човека у поодмаклим годинама који побија традиционална правила?

— Алфонзо Рамирез је постигао славу против свих правила за успех у борби с биковима —

Љубав према занату

Алфонзо Рамирез није, као већина бораца с биковима, из сиромашне породице који у овој кравој професији тражи средство за живот. Отац му је угледни апотекар у граду Агаскалијанте, „срцу Мексика". Део града у коме је Алфонзо рођен, зове се Тријана, као и стара четврт шпанске Севиље у којој су рођени многи чувени матадори. Још као дете себи је увртео у главу: „Мексиканска Тријана мора имати свог великог матадора!" И пошао је тим путем.

Већ у једанаестој години ушао је у арену. Био је мршав, неразвијен, али је имао храбрости да, кад бик крене у напад, остане на својим стопалама све док се животиња не приближи. То није лако, јер бик је тежак пола тоне и носи смрт на роговима које треба избећи највише на одстојању од неколико сантиметара. Мала погрешка у прорачуну лишава матадора живота. За последњих 40 година седам најбољих бораца с биковима тако је настрадало.

У дванаестој години напустио је школу и посветио се тореадорству. У петнаестој је наступао у провинцијским гледалиштима, у шеснаестој је доживео успех у родном граду за време борбе коју је његов отац организовао.

Тешке године и истрајност

Лепо је учествовати у корриди коју отац организује у родном месту, али борити се у провинцији сасвим је друга ствар. Паланке изводе препредене бикове који су већ десетак пута улазили у арену.

— Они знају више од младог тореадора, — каже Калезеро. — Стари бик зна у који угао треба да вас постави да би вас пробуразио.

Седам година је учио поред старих лукавих животиња, а 1939. имао је срећу да му понуде учешће у једној борби у граду Мексику. Истовремено је имао несрећу да се појави кад и његов кум Лоренцо Гарца, који га је тако бацио у засенак да су младог човека одмах послали у провинцију.

Стрпљиво се трудио да поврати углед док није поново изишао пред публику Мексика, али је опет претрпео неуспех. Тако још три пута.

Опасна озледа

Са разлогом се каже да нико не може да процени матадора док не задобије прву тешку озледу. Једно поподне, у Гвадалахари, другом граду Мексика, догодио се следећи случај.

Његов бик-партнер био је веома љута животиња. У једном тренутку Калезеро је нашао у углу тако да је бик могао лако да га озледи.

— Пази! — викнуо му је импресарио. — Врло је опасан.

Пре него што се Калезеро одлепио од ограде снажна животиња га је десним рогом погодила, заривши му шиљак у бутину, затим га је окренула око главе у круг, пребацила на други рог и бацила на тло. Једва су успели да их раставе и да заштите онесвешћеног човека. Одмах је пренет у болницу. „Ако су данашњи тореадори издржљивији од некадашњих, — каже једна изрека — не треба хвалити њих већ пеницилин!" Калезеро је добио температуру од преко 40 степени, али је тровање сузбијено. Тада се догодило нешто услед чега је ушао у историју мексиканског тореадорства. 22 дана после несреће, са завојем око бутине све до колена, изишао је пред публику да се бори са два бика у току једног поподнева.

„Храбар је као дивљи вепар!" писале су новине.

На то је матадор одговорио:

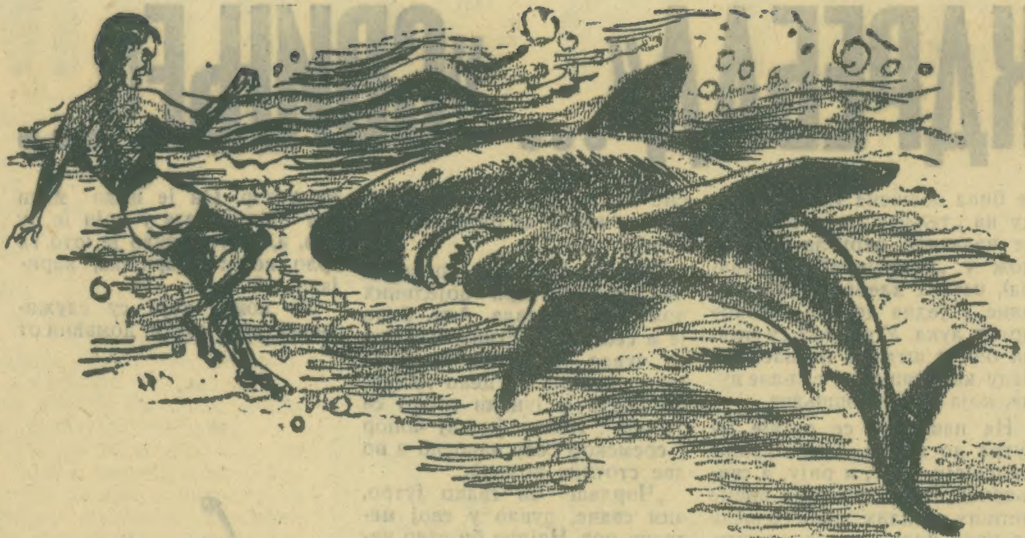
— Имам бројну породицу коју треба хранити. Морам да се борим свуда и у свако доба.

То је било 1950. године.

Све до 1954. борио се и даље по унутрашњости док најзад 1954., у својој 38. години, није освојио прву победу у главном граду своје земље. Дуг, напоран и истрајан пут који је лако могао да скрати рог једног од бикова с којима се хватао у коштац. Данас нико не може рећи да Алфонзо Рамирез — Калезеро није заслужно стекао звање једног од најбољих матадора Мексика.

Већ 350 милиона година крстари нашим морима. Изванредно фини њух омогућује јој да открије и следи мирис крви. Научници су оповргли више легенди о ајкули.

АЈКУЛА ЉУДОЖДЕР

Ове године све до пре неки дан срећом, на чашој обали Јадрана нико није изгубио живот од ајкуле, али ранијих година то се готово редовно дешавало. Сви се људи питају, зашто она напада човека? За сада ни наука не даје одговор. Ајкула, која се храни лешинама, преживела је диносаурусе и већ 350 милиона година крстари нашим морима. Зато што је људи не воле и што је се плаше око ње су се исплеле легенде, али од недавна научници је озбиљно проучавају и лагано продиру у суштину овог крволока.

Прва научна „студија" о ајкулама састоји се од збира проверених несрећних случајева које је сакупило Одељење за изучавање ајкула Биолошког института у САД. Испитујући живот риба сазнало се да она борави у доста великим дубинама. У северним морима жешће напада у време летњих месеци кад је топлота воде између 15 и 20 степени.

Изванредно фини њух омогућује јој да открије и следи мирис крви која је растворена у води до сразмере 1:50 милиона. Носем се служи као бусолом. Ако једном ноздрвом осети јачи мирис, кренуће у том правцу. Нарочито је осетљива на таласање воде. Одељење за изучавање ајкула сматра да „природа" таласања игра значајну улогу. Кад угледате ајкулу, најбоље ћете учинити да се нормално упутите обали. Јер, ако се узнемирите и заталасате воду, одмах ће доћи да види шта се ту дешава.

Прошлог лета један бурмански студент, пливајући у мору пред Њујорком, угледао је изнад воде пераја ове немани. Животиња га је зачас шћапила за леву ногу, а друга готово истовремено шчепала га је за десну ногу. Бурманац је једну од њих ударио песницом по губици и упутио се према обали. После дужег времена испливао је из воде. Мада је за њим остао крвав траг, нападачи су се, зачудо, удаљили.

У Одељењу за изучавање ајкула забележен је и овај случај. Маја 1959. за време купања у заливу Сан Франциска студент Алберт Когле почео је да виче Ширли О' Неј да се што пре врати на обалу. Студенткиња се окренула према њему, угледала „нешто велико и сиво" и баш обрнуто запливала ка пливачу. Кад је видела да му је ајкула однела руку, запливала је ка обали носећи рањеника на прсима. Стигавши већ до плићака, младић је издахнуо. Три сата после тога, из Одељења за проучавање ајкула дошли су ради „увиђаја" и испитали температуру ваздуха и воде. Тада је утврђено да није истинита прича по којој бела ајкула „људождер" не напада кад је море хладније од 18 степени. Догађај се одиграо на температури од 13 степени. Јер, кад је животиња гладна, насрће без обзира на хладноћу.

Одељење за изучавање ајкула Биолошког института у САД успело је да провери извесне чињенице. У потрази за храном ова риба превањује много километара на сат. За годину дана пређе пут од 56.000 км. Необично је прождрљива и ставља у желудац било шта. Морнари једног брода, путујући Црвеним морем, бацили су једном оваквом прождрљивцу празну лимену кутију од бисквита, џак за угаљ, хрпу новина, циглу умотану у крпе, неупотребљиви будилник, мали кавез од летава — и све је то прогутала. Чак и ајкулино новорођенче, чим дође на свет граби све што стигне.

У односу на тело уста су јој веома велика. У чељуст велике ајкуле, која је једном ухваћена у Панамском каналу, стала су два одрасла човека леђима окренути један према другом. Снабдевена је са 4 до 6 реди опаких зуба, оштрих као бријач. Желудац јој је врло чврст. Желудачни сок је толико јак да само једна кап на људској кожи разара ткиво.

Научници су оповргли више легенди о овој риби. На пример, није тачно да има лош вид. Напротив, њена врло осетљива мрежњача помаже да разликује сићушне предмете у потпуном мраку. Нетачно је и то да је у вечитом покрету ради удисања свежег ваздуха.

Прве озбиљније студије о заштити човека од ајкула извршили су савезници у току другог светског рата. Пошто су установили да ова риба не воли мастило, и да се удаљује, када се проспе, дали су га хиљадама морнара. На тај начин је заштићен живот многих ратних бродоломника.

За сада постоји врло прост савет купачима. Ако се налазите на мору где постоји могућност напада од ајкуле, не купајте се никад сами и никад ноћу. Потребна је добра видљивост кроз воду и изнад мора. Ако угледате ајкулу, што пре и без буке пливајте ка обали.

КОЊИ КОЈИ РАЧУНАЈУ

Досије о коњима који мисле одавно је затворен. На њега се већ одавно нахватао дебео слој прашине. Да ли је ипак препредени коњ Ханс имао меморију?

Све је почело 1890. године. Немачки учитељ у пензији фон Остен запазио је интелигенцију коња упрегнутог у његове каруце. Као педагог у себи је помислио: „Овај коњ је паметан, а кад би ме разумео, могао би пуно да научи". Прво што га је научио то је да разликује леву и десну страну. Коњ је брзо напредовао тако да је његов господар био у стању да вози кола главном улицом опуштених дизгина. Једино му је гласом давао правац. Успео је да научи коња да броји до пет и после тога је животиња угинула.

Године 1900. исти учитељ је са коњем Хансом, руским пастувом старим пет година, покушао то исто, а коња је назвао „препредени Ханс". Да би коња научио да броји фон Остен је овако радио. Ставио би на сто једну кеглу, затим би клекнуо и узео коњско копито ударајући га о земљу изговарајући један, а тада би са стола оборио кеглу. Ту вежбу је понављао више недеља стално повећавајући број. Зачудо, коњ је научио да разликује бројке и ударао би онолико пута колико би кегли пало на земљу. Кад је ово савладао, фон Остен је прешао на сабирање. Опет би на сто ставио четири кегле, а друге две би сакрио: „Ханс, четири и два јесу шест". Кад би изговорио четири „и", подигао би поклопац од кутије и показао му две допунске кегле. Коњ би то одмах схватио и копитом ударио шест пута. Фон Остен га је учио и другим стварима.

Са много труда коњ је постигао велике успехе. Учитељ је с њим радио по сваком времену по неколико часова дневно. Добијао је велике суме новца од разних циркуса за свог ждрелца, али он је то све одбио, јер је желео коња да прикаже специјалној комисији.

И када је дошло до образовања комисије, мишљења су била подељена. Једни су тврдили да коњ одговара чак и у одсуству господара и да даје тачан одговор. Други су пак тврдили да коњ даје одговоре на неке знаке господара које они нису могли да запазе.

Фон Остен се повукао 1907. године остављајући свом ортаку, једном јувелиру из Елбертфелда, да настави његов посао. Уколико се интелигенција „препреденог Ханса" развијала, он је постојао све мрачнији и осионији. Фон Остен је умро, а није успео да докаже да је његово дело истинито.

ЧАРЛС ГУЂИР

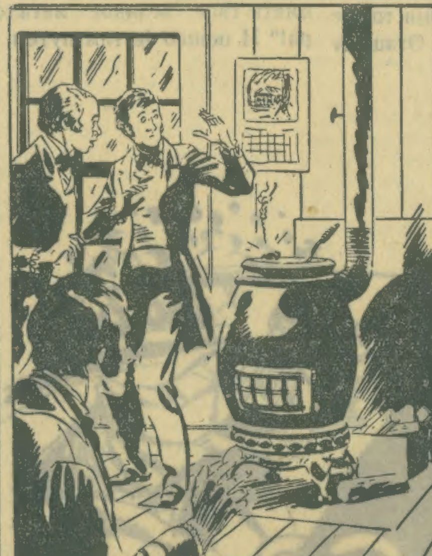
Дугови су довели Гуђира и до затвора. Његова жена му је и тамо морала да односи хемикалије, сирову гуму и неке алатке за ваљање. Жеља да гуму учини што бољом била је толика да му није ништа сметала затворска атмосфера — он је радио на својим експериментима, као да је у најуређенијој лабораторији.

Када је изишао из затвора рођаци и пријатељи су га наговарали да се окане тога посла и почне да више мисли на своју породицу. Зато је требало да нађе неко озбиљније запослење. Међутим, његова жена је имала разумевања за његов посао и чак га је подржала у његовој намери и напорима да настави.

У немогућним материјалним приликама Гуђир је и даље правио разне мешавине, сировој гуми додавао свакојаке хемикалије. Сумпор му се ипак чинио као најбољи додатак. Било је већ прошло пет година откако је почео а ни после толиког напора и времена ни за длаку није одмакао даље од почетка.

Једног дана у фебруару 1839 године док је неким пријатељима показивао своју најновију мешавину гуме и сумпора, Гуђир је случајно испустио грудвицу на топлу пећ. Када је хтео да је склони, тачније огребе, приметио је да се она сасвим променила. Гума је постала еластична иако сасвим сува.

Данашња индустрија гуме у САД запошљава готово три милиона људи, захваљујући проналаску Гуђира. Гума се употребљава у хиљадама разних видова — безброј производа не би ни издалека били оно што су да гума није њихов додатак. САД су највећи потрошач природне гуме — преради око 40 одсто целокупне светске производње.

Гуђир је свету дао драгоцени проналазак али иако се безброј људи обогатило на рачун тога, сам Гуђир за живота није видео никаквих материјалних користи. А ипак није жалио: несебичност његова изражава се у овим речима: „Човек може да зажали што је радио само онда ако оно што је посејао нема ко да пожње".

— Крај —

СИТНО АЛИ ЗАНИМЉИВО

Подземно језеро

Спелеолози из Минхена открили су подземно језеро у близини језера Валхен, у Баварској. Језеро се простире на површини од 60 квадратних метара. Да би се до њега допрло, потребно је да два гњурца пређу тунел дугачак 20 метара.

Специјално издање

Библиографски институт у Манхајму припрема специјално издање лексичке ортографије посвећено педесетогодишњици смрти Конрада Дудена, оснивача модерне немачке ортографије. У њему се налази и 10.000 нових речи.

У служби археологије

Римско-германски музеј у Мајнцу, који има велику збирку материјала који се односе на историјске везе између старог Рима и Германа, већ дуже времена успешно спроводи радиографију (фотографисање помоћу Х-зракова) археолошких терена. Филмови добијени помоћу модерног радиографског апарата омогућавају да се тачно одреди место предмета закопаних у геолошким слојевима, да се они посматрају до најситнијих детаља и то пре него што се раскрчи терен. Тиме се омогућава да се они не оштете.

Овакав начин рада нарочито се показао ефикасним приликом проучавања старих мачева, јер се том приликом нису кварили често изванредни украси израђени на балчаку или на оштрици. Најфинији златни радови могу тако добро да се разликују, иако су покривени дебелим слојем рђе.

Појас региструје реакције у свемиру

Специјални појас који се користи у експериментима приликом вештачког стварања услова који ће владати у васионском броду много је помогао научницима у једном предузећу у Америци. Док је човек истовремено подвргнут ниском притиску, високој температури и буци, минијатурни медицински инструменти у појасу региструју срчане електричне импулсе и тонове, мождане таласе и телесну топлоту.

Пиринач се гаји већ пет хиљада година. СССР, САД и Аустралија заједно произведу мање пшенице него сама Кина пиринча. — Пиринач осваја свет

ПИРИНАЧ — ХЛЕБ АЗИЈЕ

Нашој речи „јести“ одговарају две кинеске — „чи фањ“. Буквално преведено, оне значе „јести пиринач“. Доручак се на кинеском каже „цзао фањ“, а то дословно значи „јутарњи пиринач. Ручак је „у фањ“, односно „поподневни пиринач“, док је вечера „вањ фањ“ или „касни пиринач“.

Већ ове речи указују на огромну улогу коју пиринач има у животу Кинеза. Он је главна храна, а често и једина, не само у Кини, него и у Јапану, Кореји, Лаосу, Камбоџи, Вијетнаму, Бурми, Тајланду, Индији, Пакистану, Индонезији и на Филипинима.

У тим земљама источне и јужне Азије живи данас једна милијарда и 620 милиона људи или преко 53 посто човечанства (подаци за половину 1961 године). Више од девет десетина земље засејане пиринчем у целом свету налази се у Азији. Она даје преко 95 посто његове светске производње. Због тога се с правом каже да је пиринач хлеб Азије.

Пиринач осваја Азију и и свет

Кинези су почели да гаје пиринач пре пет хиљада година. Пре нешто више од три хиљаде година он је био много распрострањен у сливу Хоангхоа, а пре нешто више од две хиљаде година потичу и прве књиге у којима се излаже гајење пиринча. Нешто касније, него у Кини, пиринач се појављује и у Индији. У периоду 1000-750 године пре наше ере пиринач се први пут помиње у древној индијској литератури. Сматра се да је сама реч пиринач односно рижа индијског порекла; на санскриту, најстаријем писменом језику Индије, он се назива vrihi. Од ње потиче и латински назив пиринча — „oriyza“ — и њему блиски називи у западноевропским језицима. Пиринач потиче од дивљег пиринча, биљке које има у мочварном терену Кине, као и неким другим земљама Јужне Азије. Сада се не зна поуздано, да ли су индијске врсте пиринча пренете из Кине или су одгајене у самој Индији од дивљег пиринча. У првом и другом веку наше ере пиринач је пренет из Кине у Јапан, док је у деветом веку из Индије продро у Иран, а одатле у Европу. Од XI века гаје га на Јави, а касније га европски исељеници односе и у Америку. У Европи се највише гаји у Италији и Шпанији, као и у балканским земљама, док последњих година добро успева на наводњеним пољима Мађарске и Румуније између Олтенице и Галаца. Тако је ова биљка за пет хиљада година доспела у све области света погодне за њено гајење.

У азијским земљама постоје многе легенде и религиозни обреди у вези са пиринчем. У Индији су пиринач приносили на жртву боговима, а на Калимантану (Борнео) он се и сада употребљава у религиозним обредима. Азијски свадбени обичај да младу и младожењу посипају пиринчем пренет је у Европу, те се одржао у Енглеској, Ирској и неким другим земљама. У нашим селима такав обичај постоји још увек, али уместо пиринча невесту посипају житом. Пиринчане лепиње су код многих азијских народа симбол дугог живота, среће и богатства.

Зашто се пиринач највише гаји у Азији?

Годишња производња пиринча у свету износи око 240 милиона тона. Од тога само на пет највећих произвођача пиринча — Кину, Индију, Јапан, Пакистан и Индонезију — отпада 200 милиона тона. Сама Кина даје скоро половину светске производње пиринча. Зато је разумљиво питање: због чега се управо пиринач највише гаји у Азији?

Пиринач је врло хранљива житарица. Само је пшеница боља од њега. Али, ствар није у томе. Далеко је важније да ниједна друга прехрамбена култура не даје толике приносе, као пиринач са натапаних поља. Та чињеница је била одлучујућа у азијским земљама са њиховим бројним становништвом и оскудицом плодне земље. Истина, пиринач даје веће приносе, али захтева много рада, много руку, којих је и напретек недовољно развијеним земљама јужне Азије. Он је постао скоро једина култура у неким земљама, нарочито у Бурми и Тајланду, те је живот сељака у њима зависио искључиво од цене пиринча на светском тржишту.

Пиринач захтева много влаге и сунца. Тога има у изобиљу у земљама источне и јужне Азије. Земљорадници тих земаља одгајили су хиљаде сорти пиринча. Само у Кини има око 10 хиљада врста пиринча. Неке врсте сазревају брже, друге спорије. Садећи различите врсте пиринча, оне које брже и спорије сазревају, сељаци у неким крајевима Кине, Јапана, Индије и других земаља дижу годишње по две жетве са истог поља. Пиринач азијским сељацима не даје само основну храну. Он се користи за справљање алкохолних пића, међу којима је најпознатији јапански „саке“. Многе куће покривене су пиринчаном сламом. Од ње се праве шешири који штите од врелог сунца, као и својеврсни мантили против честих и јаких киша. Од сламе се праве и обућа, корпе, љуљашке и др. Она се простире стоци у шталама. У Кини се од ње прави хартија. Не пропадају чак ни пиринчане љуске, оне се користе за паковање порцуланских предмета.

Пиринчане терасе

Највише се гаје оне врсте пиринча које расту у плављеним пољима. То су мале површине, својеврсни базенчићи, са идеално равним дном. Они су раздвојени малим бедемима. Таква поља најлакше се праве у речним долинама, нарочито у доњим токовима река, где су падови терена незнатни, а постоји обиље воде. Мноштво тих поља даје онај типични пејзаж карактеристичан за области гајења пиринча. Па ипак, азијски земљорадници су научили да гаје пиринач и на стрмим падинама. Они тамо граде мале вештачке терасице које се као циновске степенице дижу скоро до планинских врхова. Мали земљани бедеми задржавају воду на таквим пољима, те су приноси пиринча исто тако добри као и у речним долинама. Највише таквих тераса може се видети у јужним крајевима Кине, у Индонезији, а нарочито на филипинском острву Лузону.

Пиринач се најпре сеје у специјалним расадима. Приближно после једног месеца младе биљке се пресађују у поља. Сви радови — грађење бедемчића који задржавају воду, пресађивање расада, чишћење корова и жетва — обављају се ручно. Поља се ору ралицама које вуку биволи Они се одлично осећају у води. Због малих површина поља употреба механизације је скоро немогућа, те се гајење пиринча обавља и сада на исти начин као и пре више векова.

СТАРИ ТУРИСТИ

Валутне прилике у Србији, како се види из писама Илије Гарашанина, нису биле сређене средином прошлог века, иако је важио златни стандард. Са дукатима и наполеондорима могло је да се купује по целој Европи.

У једном писму Јовану Мариновићу, који је био у Паризу, Гарашанин из Београда пише у јуну 1855. године, поводом одласка његовог сина на студије у Париз: „Што се промене новца тиче ти ћеш га научити како треба да поступи. Новаца има у банкама (новчанице) и пошто узмеш билет до Париза научи га у какву ће монету онај рест променити“.

Разна путовања у иностранство имала су негативно дејство на платни биланс Србије и вероватно да се диференција није могла накнадити активом трговинског биланса која није била велика. Курс дуката често је био над квалитетом бечке берзе, а понекад није било ни довољно робе, а нарочито услед тезаурисања, које је у то време било јако развијено.

Поред наших бања које су средином 19 века биле код нас „у моди“ као што су Бреcтовачка, Соко Бања и Буковичка (Аранђеловац), имућнији људи много су посећивали и стране бање. Из Гарашанинових писама види се, на пример, да Радосављевић са породицом (25. VI. 1855) иде у Баден на месец дана, Вучић из Беча иде у Роич (Рогашка Слатина), други одлазе у „морске илице“. Махадија је такође била јако посећивана од Срба, као и Карлсбад, нарочито доцније. Деведесетих година сви имућнији људи махом иду у аустријске бање или на приморје, које је тада било у иностранству.

Пошто је трговински биланс био позитиван, јер се углавном више извозило, него што се плаћало за увоз, а спољних дугова није било, курсеви страних валута нису били тако високи, нити неповољни за одлазак у иностранство. Али је наш туристички биланс у то време био пасиван, јер се више путовало изван земље, него што је био прилив валуте од странаца.

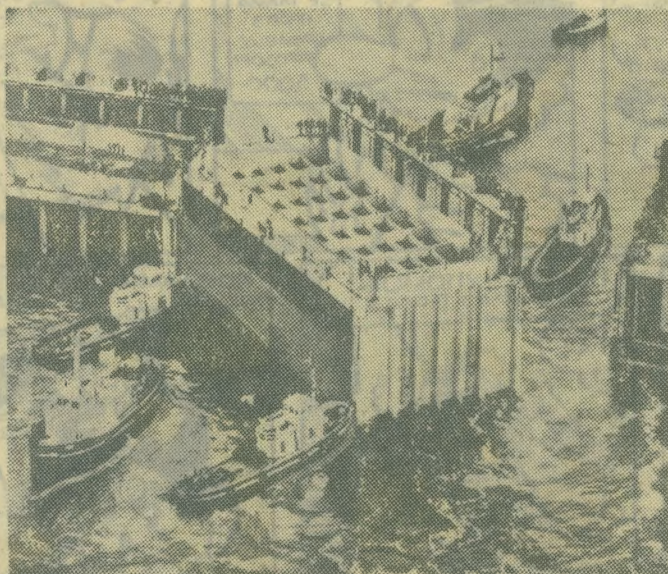
БОРБА С МОРЕМ

Да нема 1800 километара дугачке природне или вештачке насипе, спрудове или бедеме више од једне трећине холандског земљишта лежало би трајно под водом. Друга трећина била би, такође, с времена на време поплављена с њеним градовима. Столећима се одржавају ти стари бедеми, обнављањем и повишавањем Тако је то било све до 1953. године, када их је јуна месеца плима разбила и поплавила острва и копно на подручју Рајне. Том приликом је уништено 1800 људских живота и причињена огромна штета. То је било уједно и последње упозорење. Сад је требало или насипе око ових острва и дуж целог копна појачати и повисити, или ушће реке затворити снажним зидинама, испред мора.

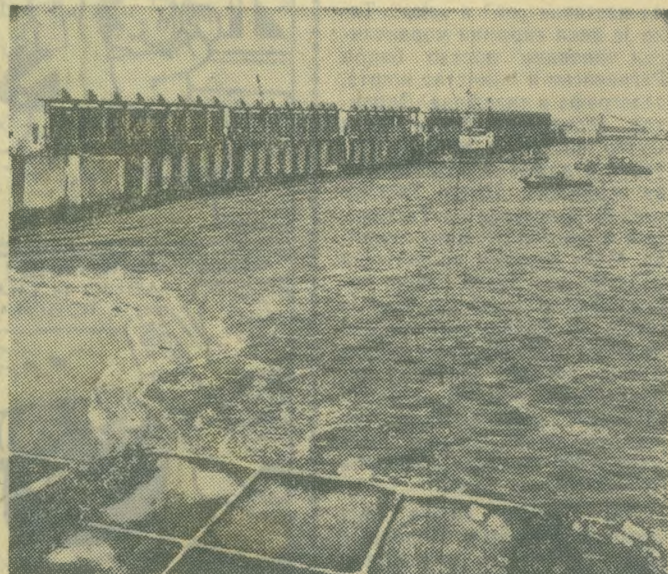
Искусни холандски инжењери изградили су делта-план. И, у подручју ушћа Шелде, Маса и обе Рајнине притоке Вала и Лека израсло је највеће градилиште на свету. Овом приликом су се усудили људи, први пут у историји, да граде темеље насипа у једном мору с јаком природном струјом и на дубини од 40 метара испод морског огледала. Вода и ветар дивљег Северног мора ударали су директно на подигнуто дело. Поред тога ту је била и снага реке која је у стању да повуче за собом делове насипа у величини целог блока кућа.

Брана је расла а паралелно с њом и струја. Што је простор био мањи између две обале, између којих је израстала брана, то се јаче пробијала вода кроз слободан простор и угрожавала насип носећи са собом материјал с морског дна. Оно што је најгоре целокупна градња је била у великој опасности.

Међутим, холандски инжењери су измислили једну варку. Наиме, море није требало да примети шта се с њим дешава. У општој пракси за изградњу брана већ деценијама се употребљавају кесони. Ти обични кесони се напуне водом, песком и каменом услед чега тону и тако постају делови насипа. Међутим, за делта-план изграђен је један нови тип кесона који су имали зидове на раздаљини што је представљало једну врсту пливајуће бране. Такве кесоне су довлачили на одређено место, пунили их водом и пуштали на дно мора. После тога су извукли зидове бране удаљене један од другога. Вода је могла да пролази кроз њих као да они нису ни постојали. На тај начин се ни однос струја на осталим местима није скоро мењао, све док се овај описан кесон није склопио у један ред без лука између себе и коначно није оптеретио.Тако је једним ударцем целокупна брана-кесон била завршена. Струја је на тај начин била осујећена и опасност отклоњена, а море надмудрено како то кажу холандски стручњаци за бране.

За неколико тренутака затвориће се врата бране. Срж насипа ће бити готов. За годину дана он ће заједно с браном ишчезнути испод једног новог насипа преко кога ће се пружати једна нова улица

Између отока се намешта последњи седми кесон и брана затвара. Кад и он буде уклоњен, онда ће се у кесоне насути песак и камење. Изграђена брана на овако специјалан начин сачуваће велик део копна од најезде мора

ВРЗИНО КОЛО

Нека домаћица у Нирнбергу, Западна Немачка, сушила је рубље на балкону. У једном тренутку дунуо је ветар и однео једну спаваћицу. У то време поред куће пролазио је неки бициклист, те му се кошуља омотала око лица. Пошто није видео, налетео је бициклом на неког човека који је носио телевизор. Од бицикла и телевизора није остало ништа, те је тако једна спаваћица била виновник штете која се проценила на око 300.000 динара.

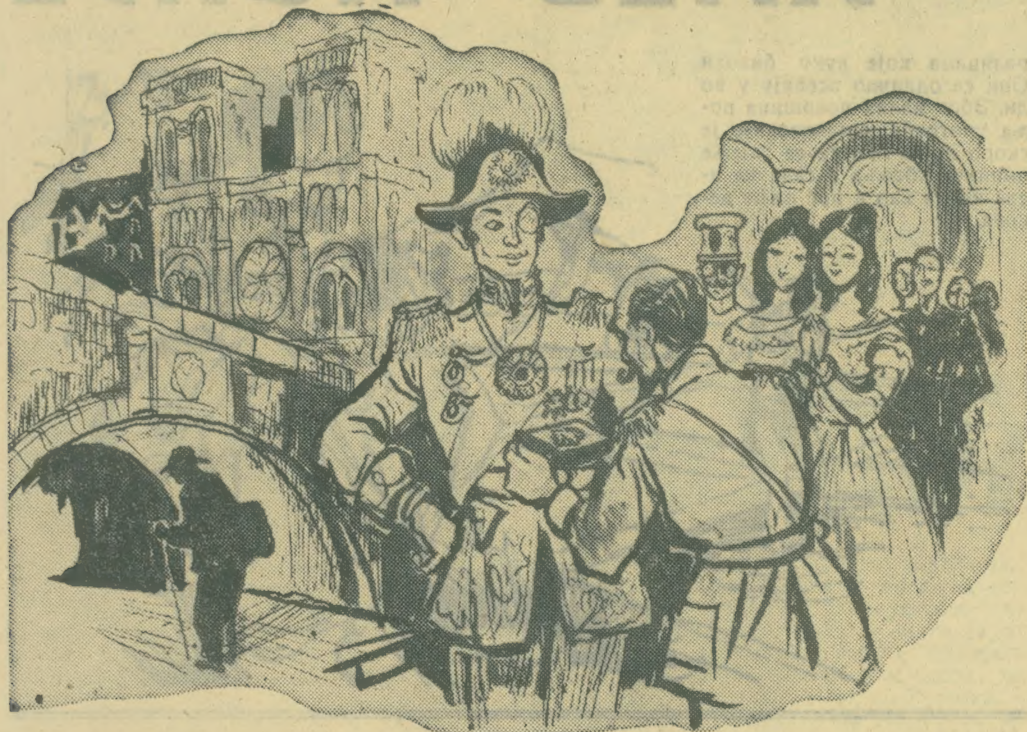
ДАРЕЖЉИВИ АУТОМАТ

У граду Њу Џерси, у САД, неки Луј Мицијак, хтео је да купи у уличном аутомату боцу млека. Морао је да причека док је аутомат „пристао“ да избаци упаковану боцу млека. После тога он је почео да бљује боце, те је несрећни Мицијак једва успео да се извуче из гомиле боца са млеком. Он је потом позвао полицију, јер како је изјавио, њему је била потребна само једна боца.

Тесан друм

На арктичком острву Бјаркоју, према Норвешкој, постоји један једини пут и само два аутомобила. Недавно су се они на том друму сударили и сада је аутомобилски саобраћај прекинут. На друму влада мир.

НЕНАДМАШНИ АВАНТУРИСТА

После годину дана дознаје се да принц од Витанвала није нико други него Луј Лафорд, клошар који је живео под мостовима Сене

Безбрижни и весели Париз пред крај 19. века упознао је једног „младог племића“ сјајних манира „принца од Витанвала“, који је много подсећао на личности из Балзакових романа.

Вративши се из Италије, он је изабрао за своју резиденцију раскошну кућу у улици Монтијо бр. 16. Његов финансијски протектор постао је један лаковерни богаташ, који је био срећан што може угостити „принца краљевске крви“. Снобовски и аристократски Париз, утопљен у грађанске демократске институције, уздисао је за „славом и величином прошлости“. Радовао се доласку такозваног принца кога је, како је он причао, Умберто I произвео за витеза и био интиман пријатељ Јоакима Пекија, доцнијег папе Леона III. Он је имао и литерарних амбиција. Причао је како завршава књижевно дело о маршалу Мак Махону у три књиге, због чега му је додељена „круна великог Ђорђа“, а папа му је „дао титулу војводе од светог Леона“.

На заједничком састанку париских аристократа установљен је ред витезова св. Леона чији је велики мајстор постао „принц од Витанвала“. Сем тога он је сматран за једну од најбољих партија за удаваче.

Принц се кретао у Паризу у блиставој позлаћеној униформи са великом лентом свога реда о врату. Познате и непознате пријатеље, у тренуцима доброг расположења, проглашавао је официрима реда св. Леона. Издавао им је дипломе на пергаменту са печатима и потписима великог канцелара реда „његовог височанства“.

На лествицама друштвене хијерархије отменог Париза он се нагло пео. Охрабрен својим успесима, почео је давати одликовања и странцима, сазивати конференције и примати од странаца почасти и ордење. Био је добар козер, а кретао се у највишим круговима.

Најзад, скоро после годину дана једне од најсјајнијих фарси у историји монденског Париза, неки озбиљнији аристократи нашли су за потребно да се распитају о пореклу и аутентичности титула „принца од Витанвала“. Када се већ једном почело клупко да одмотава, убрзо се успоставило да он није никакав принц з да носи обично грађанско име Леон Луј Лафорг.

Вешт пустолов, он је измислио целу причу о одликовању италијанског краља, пријатељство са папом и писање историје Мак Махона у три књиге. Демантовања су почела да пристижу са свих страна. Луј Лафорг морао је да бежи. Међутим, он је брзо пао шака полицији и скандал је обелоданио сву глупост, површну таштину и лаковерност насамарених аристократа, Луј Лафорг је две године, пре него што ће доживети највеће тријумфе у Паризу, живео као клошар под париским мостовима.

Чим је издржао казну Лафорг је отишао у Калвадос где се 17. јуна 1905. године оженио Елизом Лујзом Гијермер. Пролазиле су године и он је живео незапажен у сенци. Био је већ превалио педесету годину, али се још увек добро држао и отмено изгледао.

У пролеће 1921. године заборављени Луј Лафорг обрео се у Ници. Своју жену је напустио и везао се за неку Клементину Фаропу, коју ће бољи свет ускоро почети да поздравља под именом принцезе од Ферхане. Тако је почела друга, још невероватнија пустоловина бившег „принца од Витанвала“.

Не бирајући средства, Луј Лафорг дошао је до нешто новца, па се прогласио за „краља Транскавказије“ под именом Луја I. Донео је и устав своје фиктивне државе, изабрао министре, окупио око себе лаковерне контрареволуционаре који су још имали накита и таштих жеља да постану истакнуте личности једне нове државе. Све је завео причама о сјајним економским перспективама и плановима за развој будуће државе.

„Министри првог кабинета“ заиста су постојали. Међу њима има доста француских пустолова, али су сви ради аутентичности и локалног колорита додали својим именима наставке „ов“ и „ски“. Тако је неки скромни корзикански чиновник постао барон Регинenски и министар пошта, телеграфа и телефона. Директор једне мењачнице неки Сутер постао је војвода Сутеров и државни подсекретар за авијацију. Цртач Тастави постао је војвода од Таставија и министар спољних послова. Међу осталим министрима налазио се и један бивши руски официр Јаворски, који је иначе у Француској вршио дужност гробара на једном руском гробљу. Један од министарских колега „војвода Оливарес“ искористио је прву прилику да из „државне“ касе узме 6.000 франака и изгуби се без трага и гласа.

Луј Лафорг ништа није препуштао случају. Поднео је молбу за пријем у чланство Друштва народа, припремао се да узме зајам од пола милиона фунти коме ће као подлога и гаранција служити рудно богатство и нафтоносна поља „његове краљевине“.

Једна од првих његових брига била је да уведе одликовања. Себе је прогласио витезом највишег ордена златног орла, а принцезу Ферхану одликовао је највишим женским орденом Витанвала. Остала одликовања била су: плава лента св. Андреје, бела лента св. Станислава, ружичасти слон за полицајце, света Цецилија за музичаре и Рафаел и Микеланђело за ликовне уметнике.

Временом су се фондови финансијера ове авантуристичке и смеле државничке творевине Луја Лафорга исцрпли и самозвани краљ Закавказја остао је без пара. Сви такозвани маркизи, војводе и командори редова извукли су се из авантуре пошто су претходно добро опрљили џепове.

Да би спасао свој углед и замазао очи онима којима превара још није била сасвим јасна, Лафорг је код једног великог златарског предузећа поручио златне знаке краљевског достојанства: круну, скиптар и златну јабуку. „Краљица“ је поручила дворске хаљине и крзна од хермелина. Поруџбине су се попеле на преко 3 милиона франака (око 30 милиона данашњих динара). Наравно, није било никог да плати рачуне и судски извршитељи су једног дана закуцали на врата „краљевске обитељи“.

Приликом хапшења најдрскији варалица и обмањивач овог столећа имао је при себи само, неколико франака. Смерно је објашњавао полицајцима да је то жалосна последица финансијских тешкоћа које су карактеристичне за наше доба. Психијатар који га је прегледао утврдио је да „принц од Витанвала“ болује од хистеричне - неурозе, неуравнотежености и мегаломанских поремећаја. Вероватно је то био разлог због кога је суд у Ници осудио Лафорга само на 500 франака глобе због лажног представљања

СА СВИХ СТРАНА

Док су решавали

Риболовци мале луке Санари у Вару, у Француској, приметили су да се нешто копрца у њиховој мрежи док су је вадили. Кад су је извадили, видели су да је мрежа јако оштећена и да се у њој налази џиновска корњача тешка преко 500 килограма. То је у ствари био један изванредно редак примерак корњаче зване „корњача Лут“ или научно „Sphargis“, чији једини примерак има Океанографски музеј у Монаку. Док су се они решили да свој изузетни плен однесу стручњацима, корњача се ископрцала и склизнула у воду највећом брзином колико је била она способна.

Музеј „коже“

У Офенбаху, у Немачкој, обновљен је јединствен музеј у свету. У њему се налази богата збирка предмета од коже. Неки су стари више векова. Има их око 14.000 комада.

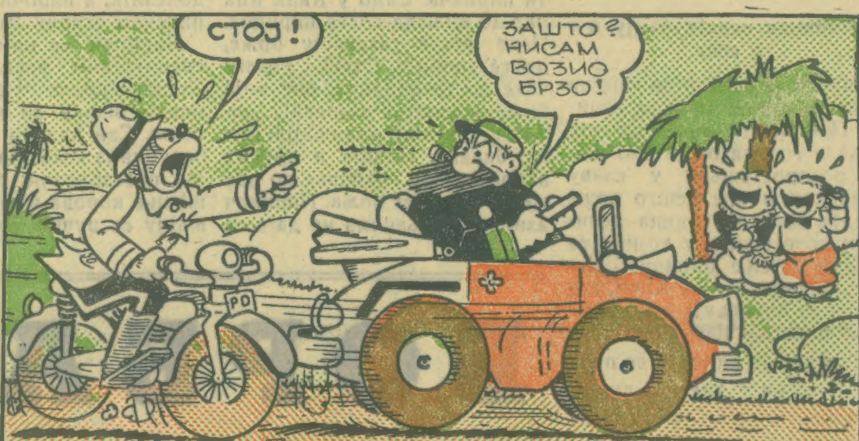
Одељење обуће има око 2.700 пари. Најстарији примерак су дечије ципеле неког малог Египћанина, старе више од 6.000 година. Ципеле Фани Елслер, бечке играчице-звезде, чија слава је била велика у првој половини 19. века, налазе се међу ретким примерцима модерне епохе.

Рукотворине скоро заборављених неких племена Африке, Азије и Новог света налазе се, такође, у овом музеју. Најзад, постоји и збирка око 5000 кинеских сенки од коже које приказују неке личности. Скупљена је скоро из свих земаља Далеког истока и омогућава посетиоцима да се диве деликатном раду непознатих уметника.

Вашар печених прасића

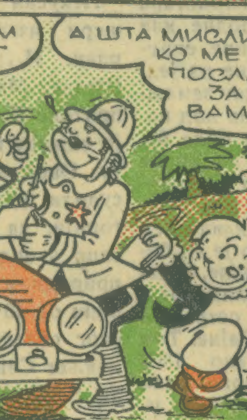
У Витлиху, у планинском масиву Ајфела, у Немачкој, прославља се сваке године од 19. до 21. августа годишњица „Вашар печених прасића“, за које време се прасићи пеку на ражњу на главном тргу. Овај обичај потиче још из средњег века и заснива се на легенди: „За време док је град био опкољен од непријатеља, једна свиња је појела репу којом су се послужили као резом на градским вратима. За казну све су свиње морале да буду спаљене на градском тргу.

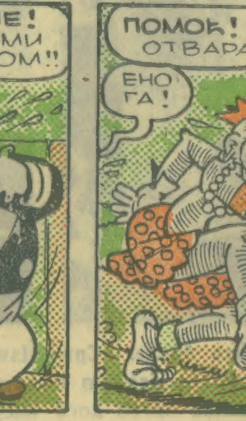

ОБЛАЦИ САТЕЛИТИ

Пољски научник К. Кордиљевски после десетогодишњег рада утврдио је да око наше планете, по истој путањи по којој кружи Месец, круже и два облака састављена од међупланетарних материја.

Прошле године овом пољском астроному успело је да са планине Татра сними два пута облаке. Он сматра да се ови облаци састоје од космичке прашине, али не искључује могућност да се у њима налазе крупнији метеорити.

Кретање ових облака налик је на кретање Месеца. И они се јављају као природни сателити Земље, а окрећу се око ње на растојању од око 40.000 километара. На основу ових резултата Кордиљевски сматра да постоје и други облаци — сателити око наше планете.

ВИСИНСКА БОЛЕСТ

Сви они који су летели у авиону на мало већој висини осетили су бар неке промене у организму. Истина, савремени путнички авиони сагрaђени су тако да разни уређаји једноставно неутралишу те промене. Па ипак, понеко их осети, и то врло изразито. Реч је о тзв. висинској болести:

Откуд настаје та болест и шта је изазива?

Познато је да је човеку, за нормално функционисање његовог организма, потребна за 24 часа десет пута већа количина ваздуха него хране. Јер путем ваздуха човек уноси у свој организам кисеоник који има изванредну улогу за одржавање свих основних функција живог бића.

Међутим, повећањем висине смањује се и количина кисеоника, тако да обичан људски организам може подносити висину само до одређених граница, до граница за које је тај организам привикнут. На тој граници долази до умањеног прилива кисеоника из плућа у крв, што изазива низ врло озбиљних реакција, које, у одређеним околностима, могу да се заврше и трагично.

С обзиром на утицај висине на човеково здравље, научници су је поделили у неколико зона. Прва, односно индифирентна зона, креће се од 2.000 до 4.000 метара. Зона непотпуне компензације простире се од 4.000 до 6.000 метара, док се тзв. критичка зона налази од 6.000 до 8.000 метара. Завршетак критичне зоне означава уједно и тзв. праг смрти.

Ту поделу, природно, не би требало схватити као апсолутно тачну, тј. тако да се подједнако односи на сваког човека. Из једноставног разлога што услови живота људи (мисли се на надморску висину на којој се неко родио и где је живео) итекако утичу на издржљивост сваког појединца. Другим речима, неће на исти начин реаговати на већим висинама наши земљаци из Војводине као и они са Златибора, Сињаевине и сл. Зато наведену поделу ваља схватити као један просек до кога се дошло дугогодишњим истраживањима и практичним огледима.

Научници сматрају да се у првој зони, на висини до 2.000 метара, не запажају било какве промене на организму, наравно уколико је у питању здрава особа. Међутим, тврди се, горња граница те зоне представља уједно и праг реакције, који, чим се пређе, изазива у организму различне поремећаје, почев од расположења до функционисања органа за варење (главобоља, повраћање и сл.). То су, уједно, и први предзнаци висинске болести.

На тој висини, па све до 4.000 метара, до крајње границе друге зоне, човечји организам већ наилази на потешкоће, али је у стању да се прилагоди. Трајање тог прилагођавања је, истина, релативно, зависно од сваког појединца, али је једно сигурно: организам је на тој висини, ипак, у стању да на различне начине потпуно компензира недостатак кисеоника у ваздуху А. то се, углавном, постиже убрзаним пулсом и дисањем. Према томе, човек је на тој висини у стању да још нормално обавља све послове, који не утичу негативно на његово здравље.

Али чим човек преступи висину од 4.000 метара, — преступио је у ствари и тзв. праг поремећаја, тако да се већ ту осећају многе последице висинске болести. Наиме, тада долази до изразитијег смањења кисеоника у крви, што изазива и видљиве поремећаје: ошамућеност, запушеност бубних опни, општа изнуреност организма итд. Зато је радна способност човека у тој зони прилично умањена, о чему говори и чињеница да пилоти, чим се приближе тој зони, лете са допунском употребом кисеоника.

Крај треће зоне — висина од 6.000 метара — означава се тзв. критичним прагом. Прелаз тог прага, као што и сам његов назив означава, прикрива веома озбиљне опасности, које обичан организам, тако рећи није у стању да савлада без употребе посебних инструмената, односно надокнаде кисеоника. Јер на тим висинама човек већ губи свест, која се једино може повратити било наглим спуштањем или вештачком надокнадом кисеоника.

Али уколико би човек прешао висину од 8.000 метара — тј. тзв. праг смрти — изложио би се најозбиљнијој опасности, јер поремећаји који би тада наступили не би се могли неутралисати ни наглим спуштањем на мање висине, нити надокнадом кисеоника. Ради тога на тим висинама пилоти обавезно носе маске помоћу којих удишу кисеоник. А то су чинили и планинари који су покушавали да освоје висине Монт Евереста, висину која премашује „праг смрти“ за скоро девет стотина метара.

Према томе, говорено „практичним језиком“, они који желе да се попну на Триглав, на висину од 2.863 м., могу то учинити без бојазни по здравље. Али они који намеравају да се вину до врха Мон Блана (4.810 м.), Аконкагва (7.040 м), Монт Евереста (8.880 м) итд. — морају да рачунају на многе препреке од којих је једна од најопаснијих баш — висинска болест.

За веће висине међутим, нису довољне само маске за удисање кисеоника, већ и одговарајућа опрема — одело. О томе сведочи и опрема космонаута, која се израђује од специјалних материја и која, по свему судећи, кошта веома много.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) река у Немачкој; 6) руски хирург (19. в.); 8) Херцеговац; 9) драг; 11) опера од Џ. Гершвина; 14) иницијали француског књижевника („Нана“); 15) грчко слово; 16) предлог; 17) једно превозно средство; 19) хемијски знак за баријум; 20) грчко слово; 21) показна заменица; 22) афирмација; 23) француски историчар (19. в.); 25) упитна заменица; 26) енглески лекар, пронашао изазивача маларије; 27) музичка нота; 29) град у Монголској Народној Републици; 32) лука на Јадрану; 33) врста врбе; 34) град у Италији; 37) град у Војводини.

Усправно: 1) један хемијски елемент; 2) слово латинице; 3) посуда за прање; 4) хемијски знак за сребро; 5) геометријска слика; 6) књижевни род; 7) аустријски фудбалски клуб; 8) врста мача; 10) један инсект; 12) велики немачки књижевник; 13) иницијали нашег савременог књижевника („Проклета авлија“); 18) узвик; 19) предлог; 21) наша река; 22) позната песма М. Ракића; 23) слика са утканим везеним фигурама; 24) један хемијски елемент; 25) трећи степен; 26) хемијски знак за радон; 28) папагај; 30) град у Француској; 31) личност из приповетке Ђ. Јакшића; 35) француски члан; 36) истурени део копна у море.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Омаха; 6) Азеведо; 8) ово; 9) ерг; 11) канаринка; 14) он; 15) Уна; 16) аз; 17) село; 19) сн; 20) ма; 21) ти; 22) ос; 23) Марк; 25) Ин; 26) бал; 27) ао; 29) Самарканд; 32) ако; 33) лоа; 34) Орфелин; 37) Орјен.

Усправно: 1) озон; 2) М(акс) Е(ве); 3) Аверно; 4) хе; 5) Аден; 6) аванс; 7) оркан; 8) око; 10) газ; 12) аула; 13) И(во) А(ндрић); 18) Емс; 19) сир; 21) талк; 22) онако; 23) Марсеј; 24) канон; 25) Иса; 26) ба; 28) ода; 30) Моро; 31) Алин; 35) фр; 36) ле.

НЕУГЛЕДНЕ ДРАГОЦЕНОСТИ

Пепео од угља, по изгледу тако неугледан, крије у себи велико благо. Ако претпоставимо да велика индустријска предузећа целог света остављају неискоришћених 5 милиона тона пепела од угља, годишње, онда би се из овог остатка могле добити следеће материје: 1.200 кг злата, 500 кг платине, 480 кг паладијума, 12.000 кг сребра. Осим тога, систематским коришћењем добило би се још 800 тона калаја, 24.000 тона цинка, 2.400 тона олова, 20.000 тона арсеника, 2.000 тона никла и 12.000 тона хрома и ванадијума.

Јесте ли већ чули да...

...ретке су особе које могу да издрже без воде дуже од десет дана.

...у старијем грчком језику реч „херој“ односила се на бића која

су могла мада нису божанства да пруже своју помоћ другим људима.

...реч „дијамант“ потиче од грчке речи „адамантос“ што значи неукротив камен. Наиме Грци и остали народи старог века никад нису успели да овај камен обрађују секу или гравирају.

...јастог велики морски рак који живи у Јадранском мору, нарасте у току живота до

пола метра, а може бити тежак до 8 килограма. Међутим јастог расте веома споро — од годину дана дуг је свега 7 сантиметара.

...коса на глави расте најспорије ноћу, а најбрже између 10 и 11 часова пре подне.

...температура тела лептира док мирује и не налази се на сунцу нешто је мало виша од температуре ваздуха. Али, довољно је да само

мо почне да маше крилима па да му се температура попне за неколико степени.

..франак као новчана јединица установљен је 6. априла 1803. године законом који је обнародовао Наполеон који је тада био први конзул Француске.

...свега 4 одсто свих људи су леваци.

...према подацима америчке трговачке статистике 72 одсто муш

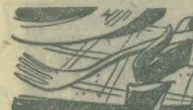

ких кравата купују жене, а 65 одсто женских парфема — мушкарци.

...у Енглеској се према званичним статистикама троши преко 10.000 таблета аспирина за један дан.

...музика се служи са око стотину тонова различитих по висини за које постоји само седам имена (c, d, e, f, g, a, h) — музичка абецеда.

...виљушке су се као прибор за јело појавиле први пут 1582. у једном ресторану за време Хен

рија III — специјално за високе званице да не би упрљали своје беспрекорно чисте велике оковратнике.

...биљка рицинус пореклом је из Индије. Њу су још у старом веку гајили стари Египћани, а познавали су је и Јевреји, Грци, Римљани и други народи који су били под утицајем египатске културе.

НАПРАВИ САМ

КУЋНА ПЛАЖА

Ако скупљате на плажи шкољке, морске звезде и водене биљке, можете врло лако направити лепе слике и украсити собу.

Прво треба исушити све биљке између два упијача и испод гомиле књига. Направите онда плитку кутију од шпер-плоче или лесонита. Дно обложите хартијом светлоплаве боје или бледо зеленом. Са мало лепка учврстићете лишће; а шкољке и пужићи ће се на месту одржати помоћу гипса. У средину композиције можете ставити макету малог брода начињену од парчета дрвета. На крају ставите одгоре стакло или комад добро затегнутог целофана. Немојте заборавити да причврстите две кукице на полеђини кутије да бисте је обесили о зид као слику.

Ако желите...

да вам је прозорско стакло непрозирно, онда га изнутра премажите ретком кашом од ситне креде и млека или ретком кашом од калијевог воденог стакла и ситне креде или га намажите белом бојом спремљеном од фирнајза и цинковог оксида добро истрљаног.

Шта су реагенси?

Реагенс је средство којим се служимо у хемији да бисмо утврдили присуство неке одређене материје при извесном хемијском процесу.

Најобичнији и најједноставнији реагенс је дрво које тиња. Помоћу њега можемо испитати да ли се при неком процесу развија кисеоник.

Кречна вода је реагенс на угљендиоксид. Она се добија филтрирањем воденог раствора гашенога креча. Ако у бистрији раствор гашеног креча уведемо угљендиоксид раствор ће се замутити и настаће нерастворљиви калцијум-карбонат.

Ако даље уводимо угљендиоксид раствор ће поново да се разбистри. јер ће нерастворљиви калцијум-карбонат прећи у растворљиви калцијум хидрокарбонат.

Реагенсом се назива уопште свака хемијска материја која се употреби при неком хемијском раду у намери да се изазове растварање, претварање, излучивање, таложење, итд.

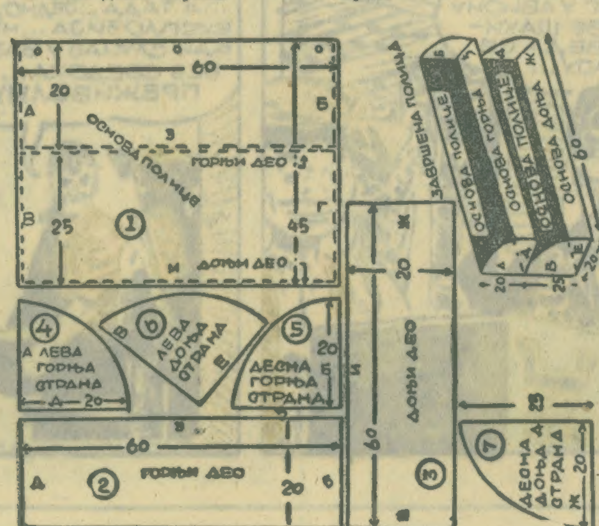
Полица за књиге

Да бисте могли да сместите ваше школске књиге а да при том не заузмете много простора у соби показаћемо вам како ћете најлакше сами да начините малу полицу. Потребно вам је дрво дебљине 8 до 10 милиметара да бисте од њега начинили седам следећих делова:

1. основа полице са 3 отвора на горњем делу да би је закачили за зид.
2. горњи део који бисте могли да назовете „први спрат“ малог намештаја.
3. доњи део који сачињава „приземље“.
4. лева горња страна
5. десна горња страна
6. лева доња страна
7. десна доња страна

Ова последња четири дела начините у облику четвртине круга, као што видите на слици, усталом на слици се налазе и сви остали делови.

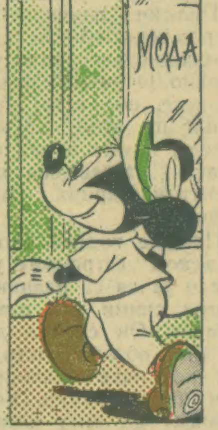
На сваком од ових седам комада дрвета имате исписана слова од А до Ж. Она означавају да страна А једног комада треба да иде на страну А другог комада, страна Б на страну Б итд. Све ове комаде спојите помоћу малих шрафова, јер су они чвршћи од ексера и мање цепају дрво. Немојте заборавити да пре употребе шрафове добро замочите у мало масноће или сапуна.

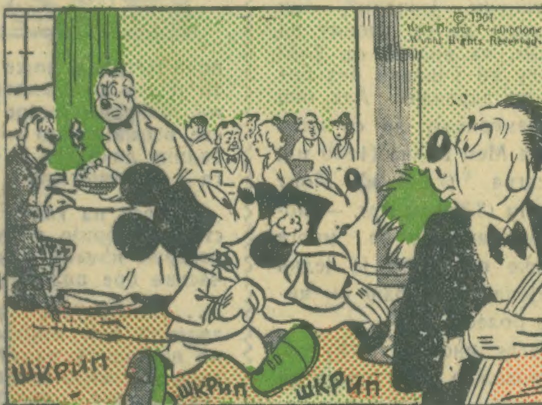

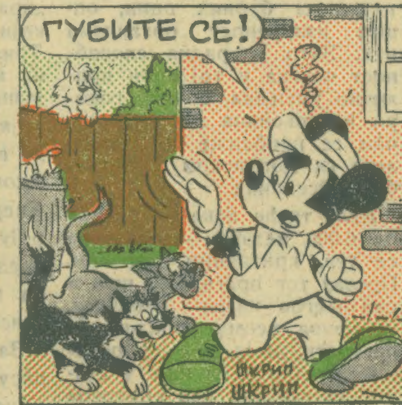

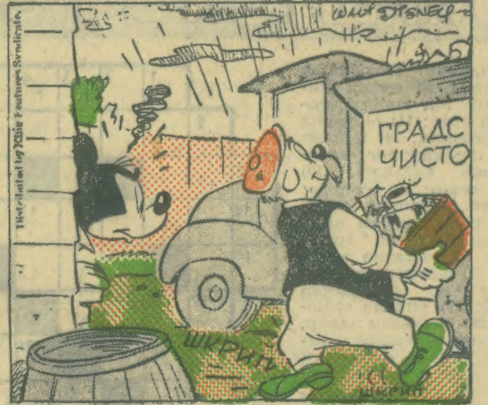

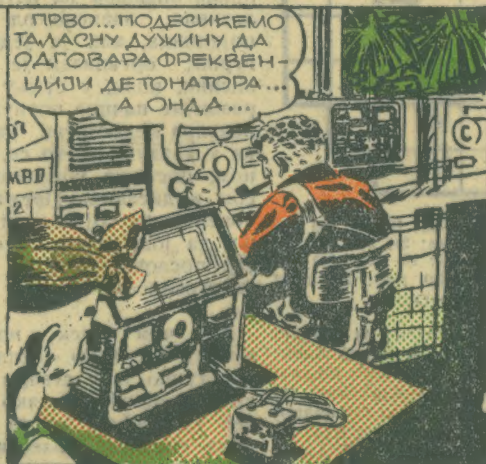

Ква-Ква!

уређује Паја Патак

ЛАВЉИМ ТРАГОМ

Шиља: — Пази! Ево трагова лава!

Пера Ждера: — Овај... Знаш шта ћемо да радимо: ти ћеш да пратиш ове трагове у овом правцу да би видео куда је лав отишао, а ја ћу да пођем у супротном правцу да бих видео одакле је лав дошао.

ЧУДНОВАТ ПОЗИВ

— Мој је позив такав да никада не могу рећи шта ће бити сутра, — каже Попај.

— Па шта си то постао, мора да је нешто крупно?...

— Не, ништа није крупно, ја пишем извештаје о прогнози времена.

ЧВРСТ КАРАКТЕР

— Чујем да нећете да ми вратите дуг ни сада, иако сте постали врло богати, — каже поверилац Пери Ждери.

— Нећу. Ни пре нисам имао обичај да враћам дугове, па нећу да ми се сада каже да ме је новац променио. Ја сам чврст карактер.

НИКО МУ НИЈЕ ПОЗАЈМИО

— Шта, драги Пајо, имате толико књига, а још немате орман за књиге!

— Ех, па нисам ја крив што ми нико није дао орман на зајам.

Одговорни уредник Стојилько Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. Жиро рачун бр. 101-20-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.